

Dåbsoplæring i folkekirken

Beretning fra den af biskopperne nedsatte arbejdsgruppe om
dåbsoplæring

2010

Forord

Biskopperne har på møde den 9. april 2008 besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe vedrørende folkekirkens indledende konfirmationsforberedelse på 3. eller 4. klassetrin, som er en del af folkekirkens dåbsoplæring, samt vedr. folkekirkens konfirmationsforberedelse.

Arbejdsgruppen har følgende kommissorium:

Arbejdsgruppen skal fremkomme med forslag til folkekirkens fremtidige dåbsoplæring, herunder den indledende konfirmationsforberedelse på 3. eller 4. klassetrin samt omkring konfirmationsforberedelsen. Arbejdsgruppens resultater bedes sammenfattet i et forslag til ny fælles Anordning om den indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelsen.

Vedr. den indledende konfirmationsforberedelse anmodes arbejdsgruppen om at gennemføre en undersøgelse af denne undervisnings kvantitative udbredelse, timemæssige omfang og religionspædagogiske indhold. Endvidere skal undersøgelsen afdække, i hvilket omfang undervisningen varetages af undervisningsmedhjælp, samt hvilken uddannelsesmæssig baggrund de personer, der er ansat som undervisningsmedhjælp, er i besiddelse af. I de sogne, hvor denne undervisning ikke tilbydes, anmodes arbejdsgruppen om at undersøge årsagerne hertil.

Arbejdsgruppen anmodes om at fremsætte forslag vedr. det fremtidige timemæssige omfang af den indledende konfirmationsforberedelse, samt overveje forslag om holdstørrelser for denne undervisning.

Det er biskoppernes erfaring, at der normalt er enighed imellem præst og menighedsråd om at etablere og gennemføre den indledende konfirmationsforberedelse, men i enkelte sogne er denne enighed ikke til stede. Derfor anmodes arbejdsgruppen om at foreslå, under hvilke former den indledende konfirmationsforberedelse kan gøres pligtig for sognet at tilbyde, således at præsten ikke kan blokere at undervisningen finder sted, og således at menighedsrådet ikke kan afvise, at der afsættes de nødvendige budgetmidler til undervisningsmedhjælp og -materialer.

Den indledende konfirmationsforberedelse bør fortsat gennemføres således, at sognepræsten har det teologiske og pædagogiske ansvar. Arbejdsgruppen bedes dog overveje, hvorledes undervisningen, med tilladelse af biskoppen, i særlige tilfælde kan gennemføres i et samarbejde mellem flere sogne inden for et provsti.

Det understreges, at arbejdsgruppen alene skal forholde sig til den indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelsen som en del af folkekirkens dåbsoplæring og ikke beskæftige sig med de mange former for skole-kirke samarbejde, som med stort udbytte iværksættes i disse år. Skole-kirke samarbejdet må hilses velkomment og bør støttes, men kan ikke træde i stedet for folkekirkens ansvar for den kristne dåbsoplæring.

Arbejdsgruppen bedes vurdere den indbyrdes teologiske og pædagogiske sammenhæng mellem den indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelsen. Dog bør deltagelse i den indledende konfirmationsforberedelse ikke gøres til en betingelse for at kunne gennemføre konfirmationsforberedelsen og for at blive konfirmeret.

Vedr. konfirmationsforberedelsen bedes arbejdsgruppen overveje fordele og ulemper ved at gøre det muligt at gennemføre undervisningen, eller dele deraf, på 6. klassetrin. Samtidig bedes arbejdsgruppen vurdere, om man fortsat bør indhente biskoppens tilladelse til at henlægge dele af undervisningen til konfirmandlejr, temadage, undervisningsmoduler af flere dages varighed m.v.

Desuden bedes arbejdsgruppen overveje, om det timemæssige omfang og den holdstørrelse, som er angivet i den nu gældende Anordning om Konfirmation, bør fastholdes eller evt. ændres.

Det ligger uden for arbejdsgruppens kommissorium at tage stilling til evt. kompensation til præsterne for den yderligere arbejdsbyrde, en pligtig indledende konfirmationsforberedelse vil medføre, idet dette spørgsmål anses for at være en sag mellem Kirkeministeriet og Præsteforeningen.

Arbejdsgruppen har bestået af:

Biskop Elisabeth Dons Christensen, Ribe (formand)
 Biskop Karsten Nissen, Viborg
 Stiftskontorchef Benedikte Løvenbalck Holm, Ribe
 Lektor, Ph.D. Leise Christensen, Teologisk Pædagogisk Center, Løgumkloster
 Sognepræst, religionspædagogisk stiftskonsulent Stinna Maria Vaupel Ahrenst, Lindehøj
 Sognepræst, hovedkasserer i Den Danske Præsteforening Gert Nicolajsen, Vorgod
 Sognepræst, medlem af Landsforeningen af Menighedsråds hovedbestyrelse Jørgen Anker Jørgensen, Ølstykke
 Konsulent i Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler Bjarne Gertz Olsen, Fredericia
 Sognepræst, ekst. lektor i kateketik på Pastorseminariet og religionspædagogisk stiftskonsulent
 Lars Nymark Heilesen, Hvilsager

I 2001 blev der under Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster nedsat en studiegruppe om konfirmationsforberedelsen, som efterfølgende fremkom med en fagbeskrivelse og præsenterede som debatoplæg et nyt forslag til formålsformulering¹. Materialet blev udsendt til alle landets præster med det mål, at en debat om det fremlagte skulle føre frem mod et arbejde med en ny anordning.

Debatten har siden foregået løbende, også om den indledende konfirmationsforberedelse. På et møde mellem Landsforeningen af Menighedsråd og biskopperne den 12. april 2007 blev parterne enige om en henvendelse til ministeren om en ændring af anordningen for den indledende konfirmationsforberedelse, således at den undervisning kan tilbydes børn i alle sogne.

På den baggrund blev kommissoriet i 2009 udfærdiget og arbejdsgruppen nedsat.

I en række møder i arbejdsgruppen har den indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelsen været undersøgt og drøftet. Det har kunnet følges på arbejdsgruppens hjemmeside² og givet anledning til en række relevante henvendelser.

Et underudvalg bestående af Stinna Maria Vaupel Ahrenst, Jørgen Anker Jørgensen og Lars Nymark Heilesen har gennemarbejdet de religionspædagogiske problematikker.

¹ Finn Rosenberg m.fl.: Konfirmationsforberedelse. Formål-fagbeskrivelse-vejledning. Aros Underviser 2006, s.9f

² www.daab.ixtys.dk

To særlige, eksterne udvalg er blevet nedsat undervejs. I forlængelse af kommissoriet har et udvalg bestående af seniorkonsulent i Landsforeningen af Menighedsråd, sociolog Steen Marquardt Rasmussen, lektor Povl Götke, Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster og lektor Leise Christensen og sognepræst Gert Nicolajsen foretaget en omfattende sociologisk undersøgelse af dåbsoplæringen i folkekirken. Et andet eksternt udvalg bestående af sognepræst Birgitte Arffmann, sognepræst Christina Rantil Smith, provst Ellen Margrethe Hvas, lektor Leise Christensen og biskop Karsten Nissen har for arbejdsgruppen gennemarbejdet problematikken om dåbsoplæring af børn og unge med særlige behov.

På et midtvejsseminar på Nyborg Strand den 16.juni 2010 blev arbejdsgruppens foreløbige arbejde, herunder forslag til ny anordning og vejledning, fremlagt og drøftet med repræsentanter fra grupper i folkekirken med interesse i sagen.

Henvendelser, bemærkninger og kommentarer har givet anledning til yderligere drøftelse og munder nu ud i fremlæggelse af arbejdsgruppens rapport til biskopperne med den forhåbning, at forslagene til ny anordning og vejledning kan sendes ud til høring hos præster og menighedsråd.

den 18.december 2010

På arbejdsgruppens vegne

Elisabeth Dons Christensen

formand

Indhold

1. Dåbsoplæring i folkekirken

Indledning s. 9

2. Et billede af folkekirken i dag

Folkekirkelig dåbsoplæring religionspædagogisk undersøgt s. 13

3. Konfirmation, konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse

Teologiske og pædagogiske overvejelser s. 25

4. På vej mod ny anordning - arbejdsgruppens overvejelser s. 35

5. Arbejdsgruppens indstilling til ny ”Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation” s. 47

6. Forslag til anordning s. 65

7. Forslag til vejledning s. 71

Bilag:

1. Synoptisk sammenstilling af forslag til anordning med gældende og tidligere anordninger s. 83
2. Vejledning om konfirmation af 23.januar 1990 s. 89
3. Rapport om kirkelig undervisning 2009 s. 93

Dåbsoplæring i folkekirken

Indledning

I Danmark bliver 70 % af en ungdomsårgang (2009) konfirmeret. Det er 7 ud af 10 unge og deres familier, der er i en formidlings- og dannelseskontakt med kirken, ikke kun punktuelt som ved dåb, vielse og begravelse, men over cirka 9 måneder. Den seneste, store europæiske kirkesociologiske undersøgelse omkring konfirmation og konfirmationsforberedelse, bl.a. i Danmark, ”Confirmation Work in Europe” (2010) fastslår entydigt konfirmationens og konfirmationsforberedelsens helt afgørende betydning for kirken³. Det er her, at de unge bliver socialiseret ind i kirken og kommer i et omfattende forhold til den med betydning for deres fremtidige forhold til kirken. Konfirmation og konfirmationsforberedelse er afgørende for folkekirkens formidling af kristentro til de døbte (jf. dåbsbefalingen), samtidig er den et af de steder, hvor mennesker finder udtryk for deres kristendom.

I 1986 eller reelt først i 1994 blev et nyt dåbsoplæringsinitiativ etableret med afsæt i konfirmationsforberedelsen, den indledende konfirmationsforberedelse. I dag tilbydes den i 75 % af sognene – og tilbuddet blev i 2007 (det seneste statistiktal) modtaget af 25922 10-11-årige, dvs. ca. 37,5 % af en årgang, og tallet ligger en del højere allerede her 3 år senere, altså efter bare 16 år hen mod 40%! Initiativet har været kirkens, men det har imødekommet folkelige ønsker.

Konfirmationsforberedelse og konfirmation har samtidig væsentlig betydningen for civilsamfundet: med 70 % deltagelse fra en ungdomsårgang er det den største, fælles dannelsessammenhæng ved siden af folkeskolen. Desuden er konfirmationen sammen med de andre familiefester – kirkelige som ikke-kirkelige – basalt netværkskonstituerende.

Med de to undervisningstilbud står vi med nogle af de mest afgørende sammenhænge i den danske folkekirke, der må have maksimal bevågenhed og prioritet. At konfirmationsprocenten inden for de sidste 10 år på landsplan er faldet med 10 %, er blot anledning til at skærpe opmærksomheden.

³ Friedrich Schweitzer m.fl. (red.): Confirmation Work in Europe. Gütersloher Verlag 2010, s.284ff

Dåbsoplæringens mange spor

Den kristne kirke har altid været en undervisende kirke. Liv og lære, forkyndelse og undervisning hænger uløseligt sammen. Kristendommen er ikke en religion, der bygger på indre mystik, men er båret af et ord, der vil høres og forstås for at kunne blive levet. En væsentlig del af Jesu virke ifølge Det Nye Testamente udfolder sig som undervisning, og allerede inden for den tidligste kirkes rammer opstod undervisningstraditioner, ikke mindst omkring dåben⁴. Den undervisende kirke er et af de lutherske kendetegn for Kristi sande kirke, forankret i dåbs- og missionsbefalingen Matt 28,18-20⁵.

Den kirkelige undervisning bevæger sig i Danmark ad en lang række forskellige spor, ofte lokalt bestemt. Ud over det obligatoriske tilbud om konfirmationsforberedelse i et sogn finder man tilbud om dåbsforældreundervisning med henblik på videreformidling til børnene, babysalmesang, kirkelige legestuer, børneklubber, søndagsskoler, spejdere og FDF, indledende konfirmationsforberedelse, teen- og ungdomsklubber, undervisning i samtaler ved kirkelige handlinger, studiekredse, sogneaftener med kirkelig-kulturelt indhold, kirkehøjskoler og meget mere. Undervisningen forestås af præster, sognemedhjælpere, menighedsråd og andre omkring sognekirken, men i lige så høj grad af en række frivillige organisationer inden for folkekirken. Grundlæggende handler det alt sammen om dåbsoplæring, altså refleksion, oplæring og indøvelse i dåbens indhold og betydning, som er livslang og derfor må have mangfoldighedens præg. Der finder også kristendomsundervisning sted uden for kirkeligt regi, f.eks. i folkeskolen, ungdomsuddannelser, efter- og højskoler og i de forskellige medier. Den hviler oftest på et andet grundlag end dåben og har medvirket til at afklare den kirkelige undervisnings opgave.

Kirken er forpligtet på undervisning både på hjemmebane og på udebane

Kirken har altid haft grundlæggende to måder at være undervisende kirke på. Paulus underviste de døbte og menighederne, men ifølge Apostlenes Gerninger også andre, der spurgte nysgerrigt eller kritisk uden for menighederne (jf. f.eks. Areopagos-talen ApG 17, 14-34).

⁴ Jf. Matt 28, 18-20 ”...idet I døber dem i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn og lærer dem at holde alt det, som jeg har befaleet jer..” og f.eks. Ap G kapitel 8, 26-40, fortællingen om Phillip og den etiopiske hofmand, der afspejler et tidligt oldkirkeligt undervisningsparadigme.

⁵ Martin Luther: Om koncilierne og kirken. Regin Prenter (red.): Luthers Skrifter i Udvalg II, Gad 1963 s.391ff, 405

Kirken har en undervisningsforpligtelse på eget gulv, altså dåbsundervisning på gudstjenestens og bekendelsens grundlag. Men den har tilsvarende en forpligtelse til at informere og svare, hvor der ellers bliver spurgt til kristendommen, videbegærligt, nysgerrigt og kritisk. Det gælder f.eks. medierne og folkeskolen. I forhold til de to sammenhænge arbejder folkekirken i disse år på at formgive formidlingssinitiativer. I de sidste 15 år er der f.eks. blevet udviklet skole-kirke-samarbejde i forhold til folkeskolen, således at etablerede folkekirkelige skoletjenester i øjeblikket (2010) dækker 50 % af Danmarks sogne og skoledistrikter⁶.

At lære børnene at bede fadervor – eller over for eleverne i en undervisningssammenhæng i folkeskolen at præsentere og repræsentere ”den kirke, der beder fadervor” – er to forskellige undervisningstiltag, hvilket giver sig udslag både i mål, form og indhold. Skole-kirke-samarbejdet er af kulturel, informativ karakter og finder sted inden for folkeskolens formålsparagraf og fagenes læseplaner, mens kirkens undervisning på eget gulv er menighedsopbyggende. Der er således tale om kirken ”på hjemmebane og udebane”. Begge former udgør nødvendige undervisningstiltag i dag. De supplerer hinanden, men kan ikke erstatte hinanden.

Det biskoppelige arbejdsudvalg har efter sit kommissorium udelukkende fået til opgave at koncentrere sig om den kirkelige dåbsoplæring og i den sammenhæng de to kirkelige grundtilbud om dåbsoplæring, konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse.

⁶ Jfr. oversigten på www.folkekirkensskoletjeneste.dk

Et billede af folkekirken i dag

Folkekirkelig dåbsoplæring religionssociologisk undersøgt

Billedet af folkekirken bliver let præget af fordomme og enkeltstående erfaringer. Det gælder også billedet af den formidling af kristendommen, som folkekirken giver. Når der i de kommende år skal tages nye skridt i denne formidling, er det vigtigt, at man har et klart billede af den virkelighed i folkekirken, som er udgangspunktet.

I 2009 gennemførtes en grundig undersøgelse af dåbsoplæringen i forskellige sammenhænge i folkekirken.

Undersøgelsen var en omfattende stikprøveundersøgelse i 824 pastorater ud af folkekirkens 1266 pastorater. Med en svarprocent på 72 % er undersøgelsens resultater af stor statistisk sikkerhed.

I det følgende præsenteres væsentlige træk fra undersøgelsen, som kan læses i sit fulde omfang som bilag 3. Vigtige tabeller er hentet ind fra undersøgelsen, og nummereringen af disse tabeller svarer til nummereringen i undersøgelsen

Minikonfirmander

Udbredelse

75 % af alle pastorater tilbyder indledende konfirmationsforberedelse. Der er forskel på stifterne. Århus, Viborg og Aalborg stifter har tidligt haft en bred udbredelse af dette undervisningstilbud. De seneste år er der også sket en kraftig tilvækst af tilbud i Haderslev, Lolland-Falster, Helsingør, Ribe, Fyen og Roskilde.

Der er ikke den store forskel på by og land. Kun København har lave tal, som til dels kan sammenholdes med en meget lav dåbsprocent i store dele af hovedstaden.

De store pastorater, der ofte er kendetegnet ved veludbygget sognemedhjælperansættelse, udviser højere procenter end de mindre pastorater.

Tabel 3: Tilbud om minikonfirmandundervisning opgjort efter stift, urbaniseringsgrad og antal præstestillinger

		Tilbydes der minikonfirmandundervisning i dit pastorat?	
		Ja	Nej
Stift (***)	København	51%	49%

	Helsingør	66%	34%
	Roskilde	63%	37%
	Lolland-Falster	49%	51%
	Fyen	66%	34%
	Aalborg	87%	13%
	Viborg	95%	5%
	Århus	87%	13%
	Ribe	69%	31%
	Haderslev	86%	14%
	Byer under 1.000 indbyggere	71%	29%
	Byer med 1.000-4.999 indbyggere	81%	19%
Urbaniseringsgrad (pastoratsbaseret) (**)	Byer med 5.000-49.999 indbyggere	80%	20%
	Byer med 50.000+ indb. bortset fra hovedstaden	82%	18%
	Hovedstadsområdet	60%	40%
	0,3-1,0	77%	23%
Antal præstestillinger i pastoratet (-)	1,1-2,0	72%	28%
	2,1-3,0	74%	26%
	4+	92%	8%

25 % af pastoraterne har ikke minikonfirmander

Det har ofte været fremført, at mange både præster og menighedsråd ikke ønsker minikonfirmander. Undersøgelsen viser, at det er et synspunkt, som næsten ikke findes. Kun 1 % af præsterne og 1 % af menighedsrådene ønsker ikke minikonfirmander.

Der er to begrundelser for manglende tilbud om indledende konfirmationsforberedelse, som træder tydeligst frem: Manglende børn og at man har prioriteret kristendomsformidling på skolens præmisser (skole-kirke-samarbejde).

Problemet med manglende børn eksisterer i ca. en femtedel af pastoraterne, der ikke tilbyder undervisningen (svarende til 4,5 % af samtlige folkekirkens pastorater). Her dels i de befolkningstynde pastorater i Aalborg og Viborg stifter – og dels i hovedstadssognene i Københavns stift, hvor dåbsprocenten er tilsvarende lav. I denne sammenhæng forekommer en del befolkningstynde pastorater og hovedstadspastorater, som ikke har skole i pastoratet og derfor også vanskeligere rekrutterer minikonfirmander, der oftest følger deres klasser. Børnene kan godt ske at få et tilbud i det pastorat, hvor deres skole er placeret. Det har undersøgelsen ikke kunnet afdække. Prioriteringen af skole-kirke-samarbejdet frem for minikonfirmandundervisning sker i en tredjedel af pastoraterne, som ikke tilbyder indledende konfirmationsforberedelse (svarende til 8,3 % af samtlige folkekirkens pastorater). Dette valg ses oftest i Helsingør, Lolland-Falster, Fyens og Ribe

stifter, hvor etablering og udvikling af skole-kirke-samarbejdet har haft høj prioritet de seneste år også fra stift og provstier.

Tabel 5: Grunde til, at der ikke holdes minikonfirmandundervisning

Mulige grunde	Ja til de mulige grunde	
	I procent af pastorer uden minikonfirmandundervisning	I procent af alle pastorer
Manglende børn	18%	4,5%
Manglende økonomi	9%	2,3%
Menighedsrådet ønsker det ikke	4%	1,0%
Præst(er) ønsker det ikke	5%	1,3%
Vi har valgt en kristendomsformidling på skolens præmisser (skole-kirke-samarbejde)	33%	8,3%
Andet	56%	14,0%

Der er god tilslutning til tilbuddene

Når man sammenholder medlemsprocenten i aldersgruppen med den procentdel af en årgang, som tager mod tilbuddet om indledende konfirmationsforberedelse, ser man en nær sammenhæng. Stor medlemsprocent giver stor deltagelsesprocent i undervisningen og omvendt.

Tabel 8: Hvor stor en procentdel af eleverne på klassetrinet i pastoratet deltog?

		Procentdel, der deltog			Medlemsprocent for de 10-14 årige
		0%-40%	41%-80%	81%-100%	
Stift (***)	København	83%	17%	0%	56%
	Helsingør	80%	15%	5%	73%
	Roskilde	46%	31%	23%	83%
	Lolland-Falster	36%	64%	0%	86%
	Fyen	32%	20%	48%	84%
	Aalborg	8%	49%	43%	89%
	Viborg	10%	35%	55%	90%
	Århus	18%	37%	45%	83%
	Ribe	11%	38%	51%	90%
Haderslev	17%	48%	35%	86%	
Urbaniseringsgrad (***)	Byer under 1.000 indbyggere	10%	29%	60%	
	Byer med 1.000-4.999 indbyggere	18%	42%	40%	
	Byer med 5.000-49.999 indbyggere	31%	45%	24%	

	Byer med 50.000+ indb. bortset fra hovedstaden	41%	36%	23%	
	Hovedstadsområdet	93%	7%	0%	
Total		27%	36%	37%	81%

Undervisningens indhold

Tabel 10 giver en oversigt over det fremherskende indhold i undervisningen. Det bemærkes, at salmer, bibelfortællinger og fadervor står centralt som højest prioriterede emner.

Tabel 10: Emner for minikonfirmandundervisningen

Indholdselementer	Aldrig	Af og til	Ofte	Altid
Fortrolighed med anden sangtradition end DDS	21%	40%	26%	14%
Salmer	1%	15%	21%	63%
Gudstjenesten	3%	41%	30%	27%
Bibelfortællinger	0%	4%	21%	75%
Kirkehistorie	35%	55%	6%	4%
Fadervor	1%	6%	7%	86%
Fortrolighed med bønsliv	5%	40%	23%	32%
Trosbekendelse	29%	35%	12%	24%
Katekismus	58%	31%	7%	4%
Andet	48%	21%	15%	16%

Undervisere

Undersøgelsen viser tydeligt, at præsterne påtager sig en betydelig opgave i forbindelse med den indledende konfirmationsforberedelse. Præsterne er ofte/altid med i undervisningen i 82 % af tilfældene. I 60 % af pastoraterne løfter sognemedhjælper eller minikonfirmandlærer en væsentlig del af undervisningsopgaven.

Derimod indgår frivillige kun i begrænset omfang i arbejdet.

Tabel 11: Undervisere af minikonfirmander

	Aldrig	Af og til	Ofte	Altid
Præst som underviser	1%	17%	13%	69%
Sognemedhjælper	73%	2%	3%	22%
Minikonfirmandlærer	60%	5%	9%	26%
Organist	39%	42%	4%	14%
Frivillig(e)	62%	23%	5%	11%
Andre underviser	73%	16%	2%	9%

Sognemedhjælpere og minikonfirmandlærere har generelt store formelle kompetencer. 60 % har en mellemlang pædagogisk orienteret uddannelse og 20 % har en videregående uddannelse.

Undervisningens tilrettelæggelse

Undersøgelsen viser, at halvdelen af minikonfirmanderne tilbydes 16 eller flere lektioner.

Det er meget almindeligt med mere end én underviser ad gangen. 68 % af pastoraterne har oftest to eller flere undervisere.

Tabel 14: Antal undervisere og antal lektioner i undervisningen

Hvor mange lektioner af 45 minutters varighed blev tilbudt pr hold i skoleåret 08/09?	8-10 lektioner	21%
	11-15 lektioner	28%
	16-22 lektioner	37%
	Færre	1%
	Flere	13%
Er der mere end en underviser til stede under undervisningen?	Aldrig	15%
	Af og til	17%
	Ofte	22%
	Altid	46%
I hvilken grad inddrages børnenes egne voksne (forældre, stedforældre, bedsteforældre, store søskende)?	Slet ikke	28%
	Lidt	69%
	Meget	3%

I undersøgelsen indgår grundige analyser af sammenhængen mellem indholdet i undervisningen og de forskellige undervisere. Det mest interessante resultat er en påvisning af, at sognemedhjælpere tilfører undervisningen flere kreative elementer.

Frafaldet fra undervisningen er meget beskedent. Kun 2 % af pastoraterne oplever frafald fra undervisningen.

Undervisningens betydning

Præsterne giver i undersøgelsen udtryk for, at den indledende konfirmationsforberedelse betyder ganske meget positivt for den senere konfirmationsforberedelse. Især fortroligheden med kirken og kirkens ansatte er tydeligt forøget.

Tabel 30: Gør det en forskel, om konfirmanderne har gået til minikonfirmandundervisning også?

	Helt uenig	Ret uenig	Hverken enig/uenig	Ret enig	Helt enig
De ved mere om kristendom	0%	3%	28%	49%	19%
De interesserer sig mere for kristendom	1%	4%	46%	35%	14%
De har et mere fortroligt forhold til kirken	1%	2%	12%	41%	45%
De har et mere personligt forhold til præst og øvrige personale	1%	1%	10%	35%	53%
De ved i højere grad, hvad de kan forvente sig af undervisningen	1%	7%	36%	41%	15%
Der er færre disciplinære problemer	3%	12%	52%	23%	9%
De er mere åbne overfor konfirmandforberedelsen	1%	5%	30%	44%	19%
Det har ødelagt konfirmandernes forhold til folkekirken	78%	10%	11%	0%	1%

Konfirmander

Konfirmanderne findes i alle pastorater. Her er det interessante en række andre forhold end udbredelsen.

Rammerne omkring konfirmandundervisningen

Konfirmanderne undervises i hold, som oftest har 10-20 deltagere. Men 39 % af holdene har over 20 deltagere.

Desuden fremgår det, at 24 % af pastoraterne har oprettet hold for konfirmander med særlige behov. Men kun 37 % af disse hold har tilknyttet ekstra ressourcer til undervisningen.

86 % af konfirmanderne forberedes på 7. klassesetrin, mens de resterende 14 % forberedes på 8. klassesetrin.

I 2009 blev det på grund af ændrede skolestrukturer drøftet at åbne for konfirmandforberedelse på 6. klassesetrin. 92 % af præsterne og 96 % af menighedsrådene er imod en sådan ændring.

24 % af konfirmanderne går i skole uden for deres eget pastorat.

Der er stor tilslutning til konfirmandundervisningen

81 % af de 10-14 årige er medlem af folkekirken. 72 % af en årgang konfirmeres. Det vil sige at 89 % af de unge, som er medlemmer, konfirmeres.

Her kan det bemærkes, at en stor europæisk analyse af konfirmationsforberedelsen i de lutherske kirker viser, at Danmark har en af de højeste konfirmationsprocenter i modsætning til f.eks. Sverige, hvor kirken kun konfirmerer 35 % af en årgang⁷.

Tidsmæssig organisering af undervisningen

Konfirmationsforberedelsen organiseres fortrinsvist som to ugentlige lektioner inden for normal skoletid. Men flere alternative former bruges også, som det fremgår af tabel 34. Især i hovedstadsområdet er undervisningen henlagt efter skoletid.

31 % af pastoraterne afholder undervejs i konfirmandforberedelsen en weekendlejr.

Tabel 34: Tidsmæssig organisering af undervisningen

Hvordan er konfirmandforberedelsen hovedsagligt placeret?	Procent	Afholder pastoratet konfirmandweekend?		
		Ja	Nej	Total
I to ugentlige lektioner i skoletiden	83,0%	31%	69%	100%
I to ugentlige lektioner udenfor skoletiden	8,9%	36%	64%	100%
I moduler med heldagsundervisning i skoletiden	0,7%	–	–	–
Som weekendundervisning	0,5%	–	–	–
Andet	6,9%	18%	82%	100%
Total	100%	31%	69%	100%

Undervisere

Præsterne har 98 % af undervisningen – og i 96 % af pastoraterne står præsten alene med undervisningen. I beskedent omfang inddrages organister og sognemedhjælpere. Det er en iøjnefaldende forskel til den indledende konfirmationsforberedelse, hvor 60 % af undervisningen lægges over på sognemedhjælpere og minikonfirmandlærere.

Tabel 36: Undervisere

	Aldrig	Af og til	Ofte	Altid
Præst	0%	0%	1%	98%
Sognemedhjælper	84%	12%	2%	2%
Konfirmandlærer	90%	6%	2%	2%
Organist	41%	54%	3%	2%

⁷Friedrich Schweitzer m.fl. (red.): Confirmation Work in Europe. Gütersloher Verlag 2010, s.191

Frivillig(e)	84%	16%	0%	0%
Andre	71%	27%	1%	1%
Er der mere end en underviser til stede under undervisningen?	60%	33%	4%	4%

Indholdet i undervisningen

De overordnede hensigter med konfirmationsforberedelsen lægger vægten nogenlunde jævnt på en række elementer.

Tabel 37: Hensigter med konfirmandundervisningen

	Slet ikke	I nogen	
		grad	i høj grad
Vidensformidling om kristendom	0%	25%	75%
At pege på Kristus som verdens frelser	2%	23%	75%
Trospraksis	2%	34%	64%
Livsoplysning	2%	36%	62%
At formidle kristendom som kulturbærende element	11%	55%	34%
Andet	60%	15%	25%

Pædagogiske redskaber

Præsterne anvender en vifte af pædagogiske redskaber, hvor samtale, sang og musik, bibelhistorie og arbejdsark er mest udbredt.

Tabel 38: Hvilke pædagogiske redskaber anvendes?

Pædagogiske redskaber	Aldrig	Af og til	Ofte	Altid
Samtale	0%	7%	40%	52%
Sang og musik	3%	22%	32%	43%
Genfortælling af bibelhistorier	1%	28%	52%	19%
Præstens eget materiale	7%	30%	47%	16%
Arbejdsark	7%	39%	45%	9%
Konfirmandmateriale	15%	37%	35%	14%
Foredrag	36%	44%	15%	5%
Kreativ udfoldelse - klip, maleri, videooptagelser, foto, collager etc.	22%	61%	16%	1%
Andet	64%	24%	6%	6%
Leg	30%	59%	10%	1%

Quiz'er	18%	71%	10%	1%
Drama/krybbespil	44%	47%	6%	2%
Kristuskrans	77%	16%	3%	4%
PC-baseret	65%	29%	5%	2%
Rollespil	46%	47%	6%	1%
Færden i naturen	56%	39%	4%	1%
Håndværk - brug af træ/metal/værktøj etc.	66%	31%	3%	0%
Sport/boldspil	80%	18%	2%	0%
Pilgrimsvandring	84%	15%	2%	0%

Note 1: Tabellen er sorteret faldende efter summen af ofte og altid.

Folkekirkelige kor

Undersøgelsen afslører, at der er en nøje sammenhæng mellem urbaniseringsgraden og udbredelsen af kor, således at by-pastoraterne har et langt mere udbygget korarbejde. Det gælder især koraktiviteter for børn, der i øvrigt tilbydes på landsplan i et flertal af pastoraterne.

Tabel 39: Folkekirkens tilbud om forskellige kor opgjort efter urbaniseringsgrad

		Urbaniseringsgrad					Total hele landet
		Byer under 1.000 indbyggere	Byer med 1.000-4.999 indbyggere	Byer med 5.000-49.999 indbyggere	50.000+ indb. bortset fra hovedstaden	Hovedstadsområdet	
Har I tilbud om:							
Børnekor (for ca. 7-15 årige)	Ja	43%	69%	63%	70%	56%	58%
	Nej	57%	31%	37%	30%	44%	42%
Ungdomskor (for ca. 16-20 årige)	Ja	10%	20%	38%	45%	26%	24%
	Nej	90%	80%	62%	55%	74%	76%
Voksenkor	Ja	26%	28%	38%	41%	43%	32%
	Nej	74%	72%	62%	59%	57%	68%

Andre folkekirkelige tilbud til børn

Folkekirken har en udbredt række af tilbud til børn ud over indledende konfirmationsforberedelse og kor. Det er bemærkelsesværdigt, at babysalmesang tilbydes i 41 % af pastoraterne, selv om det på undersøgelsestidspunktet kun er omkring 5 år siden, at de første tilbud opstod. Babysalmesang udbydes først og fremmest i de større pastorater, hvor man har de nødvendige lokaler og uddannede organister og sognemedhjælpere til rådighed.

Tabel 41: Folkekirkens selvstændige kirkelige tilbud for børn opgjort efter urbaniseringsgrad

		Urbaniseringsgrad					Total
		Byer under 1.000 indbyggere	Byer med 1.000-4.999 indbyggere	Byer med 5.000-49.999 indbyggere	50.000+ indb. bortset fra hovedstaden	Hovedstadsområdet	
Tilbud om babysalmesang (***)	Ja	20%	40%	52%	60%	70%	41%
	Nej	80%	60%	48%	40%	30%	59%
Andre tilbud til førskolebørn (**)	Ja	45%	44%	56%	65%	57%	50%
	Nej	55%	56%	44%	35%	43%	50%
Andre tilbud end minikonfirmandundervisning til 1.-3. klasse (**)	Ja	27%	36%	43%	45%	52%	37%
	Nej	73%	64%	57%	55%	48%	63%
Andre tilbud end minikonfirmandundervisning til 4.-6. klasse (***)	Ja	26%	29%	46%	38%	47%	34%
	Nej	74%	71%	54%	62%	53%	66%
Andre tilbud end konfirmandundervisning til 7.-9. klasse (***)	Ja	11%	17%	29%	34%	36%	21%
	Nej	89%	83%	71%	66%	64%	79%

Note: Celler, hvor Ja-andelen er 15 procentpoints eller mere over landstallet er markeret med fed.

Frivillige kirkelige organisationer

Mange sogne har også andre folkekirkelige dåbsoplærende aktiviteter, som frivillige organisationer tager sig af. Tabel 42 giver et sigende billede af de mange aktiviteter.

Tabel 42: Tilbud om kristendomsformidlende / dåbsoplærende aktiviteter for børn i pastoratet fra andre end folkekirken opgjort pr. stift

Tilbud fra:		Stift									Total
		København	Helsingør	Roskilde	Lolland-Falster	Fyen	Aalborg	Viborg	Århus	Ribe	
KFUM & K [***]	Ja	18%	20%	17%	13%	6%	21%	40%	20%	26%	21%
	Nej	82%	80%	83%	87%	94%	79%	60%	80%	74%	79%
FDF [**]	Ja	33%	38%	22%	13%	22%	42%	36%	34%	26%	29%
	Nej	67%	62%	78%	87%	78%	58%	64%	66%	74%	71%

Spejdere [*]	Ja	34%	39%	29%	50%	23%	50%	47%	36%	33%	38%
	Nej	66%	61%	71%	50%	77%	50%	53%	64%	67%	62%
Grundtvigsk Forum (Kirkeligt Samfund) [-]	Ja	0%	1%	2%	0%	0%	0%	1%	3%	4%	1%
	Nej	100%	99%	98%	100%	100%	100%	99%	97%	96%	99%
Indre Mission [***]	Ja	17%	10%	7%	18%	11%	17%	38%	18%	27%	19%
	Nej	83%	90%	93%	82%	89%	83%	62%	82%	73%	81%
Luthersk Mission [***]	Ja	21%	13%	0%	8%	5%	1%	1%	2%	18%	7%
	Nej	79%	87%	100%	92%	95%	99%	99%	98%	82%	93%
Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler [***]	Ja	7%	7%	8%	8%	7%	17%	33%	5%	19%	14%
	Nej	93%	93%	92%	92%	93%	83%	67%	95%	81%	86%
Andre [-]	Ja	17%	11%	8%	0%	3%	10%	13%	11%	3%	9%
	Nej	83%	89%	92%	100%	97%	90%	87%	89%	97%	91%

I forlængelse af spørgsmålene i tabel 42 blev den kirkebogførende sognepræst bedt om at vurdere, om menighedsrådet betragter disse foreningers arbejde som en del af sognekirkens arbejde:

Tabel 43: Opfattes foreningernes tilbud som en del af sognekirkens arbejde?

		Betrager menighedsrådet ovenstående foreningers arbejde som en del af sognekirkens arbejde?				Total
		Nej, slet ikke	I ringe grad	I nogen grad	I høj grad	
Betrager disse foreninger deres arbejde som en del af sognekirkens arbejde?	Nej, slet ikke	25%	2%	1%	0%	27%
	I ringe grad	2%	11%	5%	2%	19%
	I nogen grad	1%	3%	22%	9%	35%
	I høj grad	0%	1%	2%	15%	18%
Total		28%	16%	30%	26%	100%

Det er tydeligt, at der ikke er fuld gensidig opfattelse af, at de frivillige foreningers arbejde er en del af det samlede sognekirkelige arbejde. Undersøgelsen afdækker hermed, at der kan være brug for

bedre kontakt mellem foreningerne i sognet og sognets kirke, repræsenteret ved menighedsråd og præster.

Konfirmation, konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse

Teologiske og pædagogiske overvejelser

Konfirmationen blev indført i Danmark ved forordning af Christian VI den 13. januar 1736 og fylder således i 2011 275 år. Pietismen var baggrunden, men konfirmationen havde sporadisk været praktiseret i den evangelisk-lutherske kirke i Danmark siden reformationen⁸ og har indtil i dag været kirkens mest betydningsfulde dåbsoplæring.

Konfirmation, dåb og dåbsundervisning – et teologisk perspektiv

Konfirmation er udtryk for dåbens teologi

Konfirmationen i en evangelisk-luthersk kirke kan ses som udtryk for en række sider af dåbens teologi.

Dåben er Guds suveræne frelseshandling, der rummer alt, hvad der er nødvendigt for et menneske til frelse. Konfirmationen har i en evangelisk-luthersk kirke ingen selvstændig teologi, men er udtryk for sider af dåbens teologi. Man kan ikke forestille sig en kirke uden dåb, men sagtens en kirke uden konfirmation som specifik rituel handling.

Luther lagde ud med i sin reformation af den katolske kirkes sakramentforståelse at afvise konfirmationen (firmelsen)⁹. Han endte imidlertid alligevel med at fastholde den ceremonielle handling. Begrundelsen var alene, at den viste sig at kunne bruges til noget evangelisk set godt og nyttigt. Den kunne være en bekræftelse, som udtrykte ”en kryben tilbage til dåben”¹⁰. Samtidig imødekom den et folkeligt ønske om et kirkeritual i overgangstiden fra barn til myndig voksen. Sådan er det fortsat. Konfirmationen i den evangelisk-lutherske kirke er bestemt som en nyttig kirkeskik til styrkelse af troen og menighedsfællesskabet.

⁸ En gennemgang af konfirmationens historie finder man i Søren Lodberg Hvas: Konfirmationens historie og teologi i ”Konfirmation og begravelse”, Kirkeministeriets betænkning nr. 1100. København 1987.

⁹ Martin Luther: De captivitate Babylonica i Luthers Werke in Auswahl, udgivet af Otto Clemen, Bonn 1912, 1, 485f.

¹⁰ Martin Luther: Prædiken fra 1523 i Werke. Kritische Gesamtausgabe. Weimar 1883ff, 11, 66, 29ff.

Konfirmationen er udtryk for sammenhængen mellem dåb og tro

Dåbens sakramente og troen hører uløseligt sammen. Konfirmationsgudstjenesten og –handlingen kan ses som et udtryk for dette – en gentagelse og bekræftelse af Guds tilsigelse af dåbens nåde til tro og bekendelse af denne tro. Det er grundlæggende, hvad der sker i enhver gudstjeneste; i konfirmationsgudstjenesten sker det gennem et accentueret ritual med konfirmanderne i fokus. Dåbens tilsigelsesord og trosbekendelsen står centralt i alle tre autoriserede konfirmationsritualer i folkekirken; i to af dem er konfirmandens bekendelse af kristentroen tydeliggjort med personlige ja-svar.

Konfirmation er udtryk for menighedens fællesskab

Konfirmationen opretholdes som sagt samtidig af et folkeligt ønske, der knytter sig til den udvikling mod voksenalder, der er i gang i 13-15 års alderen. Men den er mere end bare en pubertetsrite. Den bekendelsesforankrede og gudstjenesteligt forankrede, myndiggørende undervisning, der går forud (konfirmationsforberedelsen), finder en selvfølgelig afslutning i menighedens gudstjeneste under forbøn og fælles bekendelse. Konfirmationen er ikke en dimission efter endt undervisning eller et overgangsritual til en ny status, men en fremstilling af de kristeligt set myndige unge i menigheden. Samtidig er konfirmationen et fælles udtryk i menigheden for de døbtes fællesskab. Også på den måde kan konfirmationen ses som en udfoldelse af dåbens teologi.

Dåbsundervisning er teologisk nødvendig

Mens konfirmationen er teologisk unødvendig, er dåbsundervisningen nødvendig. Enhver døbt har krav på at blive vejledt i dåbens indhold og betydning, fordi liv og lære hænger uløseligt sammen i kristendommen.

Det dobbelte ansvar for dåbsoplæringen

Refleksion over dåbens indhold og betydning for et menneskes liv er livslang og uafsluttet. Den begynder med dåbshandlingen og slutter først med et menneskes død.

Forældrene har grundlæggende ansvaret for de umyndige, døbte børns dåbsoplæring. Hjemmet er menighedens mindste enhed. Kirken og menigheden har et ansvar for at stille vejledende

undervisning til rådighed som en hjælp til forældrene i deres opgave med børnene, men også som en hjælp for den døbttes hele liv. Det hører med til det menighedens ansvar¹¹.

Kirkens tilbud om konfirmationsforberedelse er en teologisk funderet undervisning under præstens teologiske ansvar. Men det er også et menighedsansvar. Det er præciseret og tydeliggjort i den seneste menighedsrådslov, at sognets kirkelige liv ikke er præstens alene, men at præst og menighedsråd som repræsentation af menigheden har et fælles ansvar for kirkens liv og vækst på stedet¹².

Når kirken tilbyder konfirmationsforberedelse, og forældrene sørger for, at deres børn deltager, er det et udtryk for, at kirke og forældre i samarbejde tager ansvaret for dåbsoplæringen alvorligt.

Dåbsoplæring – et pædagogisk perspektiv

Indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelse er kirkens grundtilbud om dåbsoplæring

Historisk har kirkens og menighedens vejledende undervisning fundet sted gennem forældres kristelige oplæring af deres børn (særligt Luthers Lille Katekismus), gudstjeneste og samtaler, ikke mindst i forbindelse med kirkelige handlinger. Dertil kommer konfirmationsforberedelsen, der siden 1736 har været den danske kirkes egentlige dåbsoplæring. Samtidig har den konfessionelle skole ydet et vigtigt bidrag. Det ophørte med folkeskoleloven af 1975, der lovfæstede folkeskolen som ikke-konfessionel. Dog yder folkeskolen stadig en meget væsentlig kristendomsoplysende funktion gennem faget kristendomskundskab og folkeskolens overordnede formål ”at gøre eleverne fortrolige med dansk kultur, herunder kristendom¹³” og kristendomsfagets forpligtelse på den danske folkekirkes evangelisk-lutherske kristendom som det centrale kundskabsområde¹⁴. Den betydning, som folkeskolens formidling af kristendom har for kirkens dåbsoplæring, er direkte indskrevet i den kongelige anordning om konfirmation¹⁵. Endelig har kirkens frivillige organisationer siden deres start omkring 1900 ydet en meget væsentlig indsats på dåbsoplæringsfeltet, ikke mindst blandt børn og unge.

¹¹ Jf. side 7f.

¹² Menighedsrådsloven, lov nr.531 af 6.juni 2007 § 7

¹³ Bemærkninger til folkeskoleloven af 1994 og 2006 kapitel 1 § 1 stk. 1

¹⁴ Folkeskoleloven af 2006 kapitel 1 § 6

¹⁵ Anordning om konfirmation. Anordning nr. 744 af 2.december 1989 § 5 stk. 1

Konfirmationsforberedelse

Konfirmationsforberedelsen har siden indførelsen i 1736 været defineret som kirkens obligatoriske dåbsundervisning. Grundlaget er pt. den kongelige anordning af 1989, der fastslår dåb og deltagelse i konfirmationsforberedelsens minimum 48 timer, tilstræbt 56, samt gudstjenestedeltagelse, som adgangsbetingelser til konfirmation. Undervisningen er som sagt præstens teologiske ansvar og har traditionelt også været præstens pædagogiske ansvar. De senere år har en mindre del af den daglige undervisning især i bysogne været varetaget af sognemedhjælpere og andre undervisere (2 %). Den kongelige anordning rummer en formålsparagraf for undervisningen (se nedenfor) og redegør for regler omkring praktiske forhold og sanktionsmuligheder og fastslår, at dåbsoplæringen sker i et samarbejde med forældrene¹⁶.

Indledende konfirmationsforberedelse

I erkendelse af den ændrede situation med folkeskoleloven af 1975 og det almindelige traditionstab omkring kirke og kristendom i børneforældregenerationen blev et privat forslag til udvidelse af sognets obligatoriske tilbud om konfirmationsforberedelse i 1986 til ”den indledende konfirmationsforberedelse”. Med anordningen af 1994¹⁷ blev det til et egentligt folkekirkeligt dåbsoplæringsinitiativ, der kan etableres, når præst og menighedsråd er enige om det. Siden 1994 har det udviklet sig, således at gennemsnitligt knap 40 % af alle børn i 3.-4.klasse deltager på landsplan. Lokalt og ofte tilfældigt er de blevet kaldt ”minikonfirmander” eller ”juniorikonfirmander”. Nærværende rapport har – bl.a. ud fra klassetrinnet – valgt at kalde dem ”børneikonfirmander”.

Det officielle navn på dette dåbsundervisningstiltag – den indledende konfirmationsforberedelse – fastslår det som et sognekirkeligt initiativ, der indleder og supplerer den almindelige konfirmationsforberedelse på et yngre alderstrin (3.-6.klasse, oftest 3.-4.klasse, dvs. 9-11 års alderen). De emner for undervisningen, som er angivet i anordningen, svarer nøje til den senere konfirmationsforberedelses ”kristne børnelærdom og gudstjeneste”. Ligesom konfirmationsforberedelsen er det en undervisning under præstens teologiske ansvar. Men initiativet er frivilligt i sognet og forudsætter som sagt enighed mellem præst og menighedsråd. I bysogne har undervisningen i udstrakt grad pædagogisk været udfoldet af sognemedhjælpere og andre undervisere.

¹⁶ Anordning om konfirmation § 5 stk. 2

¹⁷ Anordning om indledende konfirmationsforberedelse (dåbsoplæring). Anordning nr. 353 af 9.maj 1994

Det oprindelige forslags formuleringer (1986), der gjorde den indledende konfirmationsforberedelse til et direkte led i den senere konfirmationsforberedelse, er i anordningen af 1994 blevet gjort blødere, så den indledende konfirmationsforberedelse ikke har nogen indflydelse på muligheden for deltagelse i konfirmationsforberedelsen siden hen, men ”skal styrke grundlaget for den almindelige konfirmationsforberedelse”¹⁸. Indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelse er tilsammen kirkens grundtilbud om dåbsoplæring i et sogn.

Undervisningens grundlag og mål

Målet for konfirmationsforberedelsen og den indledende konfirmationsforberedelse er fælles: tradering af kristen liv og lære – oplæring og indøvelse – med henblik på børnenes og de unges aktuelle og fremtidige liv

Folkekirken har indtil videre kun konfirmationsanordningens § 4 (Anordning om indledende konfirmationsforberedelse § 1) til at klargøre undervisningens mål: ”Konfirmationsforberedelsen bygger på dåben og sigter på at styrke konfirmandens fortrolighed med den kristne børnelærdom og folkekirkens gudstjeneste”.

Det ufravigelige, fælles grundlag for konfirmationsforberedelse og den indledende konfirmationsforberedelse er dåben. Dvs. der er tale om dåbsoplæring, gudstjenesteligt forankret, menighedsopbyggende undervisning på bekendelsens grundlag. Dåbshandlingen er enten en begivenhed, der ligger bagude i barnets eller den unges liv, så undervisningen er dåbsopfølgende, eller den ligger foran, så undervisningen er dåbsforberedende. Målet er under alle omstændigheder at styrke fortroligheden, dvs. gøre dåbens elementære indhold til en del af børnenes og de unges egen livshorisont, altså lære, der er liv. Det er det, der ligger i begrebet ”fortrolighed”, som udtrykker en personlig forankret sammenkædning af viden og indsigt, forståelse og færdighed – oplæring og indøvelse – der spiller en kvalificerende rolle for fremtidige valg.

Konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse er vejledende og menighedsintegrerende, altså orienteret mod børnenes og de unges personlige liv i lyset af dåben. Det handler om andet og mere end formidling af viden om kirke og kristendom. Derfor har den kirkelige undervisning også valgt at fastholde konfirmations*forberedelse* som betegnelse.

¹⁸ Anordning om indledende konfirmationsforberedelse § 1

På de betingelser rejser det en række spørgsmål omkring deltagelse i konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse af børn og unge, der på ingen måde har dåben som forudsætning eller mål, f.eks. børn og unge, der tilhører en anden religion og fortsat skal gøre det. Det er en problematik, der i stigende grad kalder på gennemtænkning i dag.

Konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse finder sted i en kirkelig kontekst, men deler i øvrigt pædagogiske vilkår med al anden undervisning af børn og unge

Løsning af den kirkelige dåbsoplærings formidlingsopgave kræver et didaktisk grundlag, dvs. gennemtænkning af undervisningens mål, indhold og form, underviser-elev-forholdet og valg af metode. På den måde deler konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse vilkår med al anden undervisning.

Undervisningens indhold

Undervisningsindholdet er i konfirmationsanordningen defineret som ”den kristne børnelærdom og folkekirkens gudstjeneste”¹⁹. Det første udtryk, der viser tilbage til Luthers katekismer, lader sig udfolde yderligere som den bibelske frelseshistorie, ikke mindst den evangeliske historie, og troens fem hovedstykker: dåb, nadver, fadervor, trosbekendelsen, de ti bud (kristen etik).

Alt dette er ufravigelige fælles mål og indhold for både konfirmationsforberedelsen og den indledende konfirmationsforberedelse. Hvordan det skal udfoldes i praktisk undervisning, så det kan få betydning for børnenes og de unges liv nu og i fremtiden, altså læseplan og metode, er overladt frit til præsten – med inspiration i dag fra en række udgivne undervisningsmaterialer. Den store frihed for konfirmationsforberedelsen, som de nuværende anordningernes lakoniske formulering giver underviseren, har vist sig at være en kilde til stor inspiration. Den inspiration foreslås nu yderligere styrket gennem en vejledende læseplan, der fortsat fastholder underviserens frihed med hensyn til vinkling og metode.

Undervisningens form

Konfirmationsforberedelse og indledende konfirmationsforberedelse finder sted i en kirkelig kontekst. Det er det særlige ved undervisningen. Konfirmander og børnekonfirmander samles som

¹⁹ Anordning om konfirmation § 4

menighed og ikke som skoleklasse. Gudstjenesten er det fortegn, der præger hele undervisningens sigte og form. Gudstjenestelige elementer og gudstjenesteligt inspirerede arbejdsformer har en væsentlig plads. Konfirmanderne ”går til præst”, og gudstjenesterummet er et af undervisningens læringsrum. Men ellers deler dåbsoplæringen vilkår med al anden undervisning. Der findes ikke en særlig kirkelig eller kristen pædagogik. Underviseren er forpligtet på en fagdidaktisk gennemtænkt undervisning med opmærksomhed på den aktuelle, almene didaktiske diskussion. Udfordringen er at finde en didaktisk form, der gør budskabet anskueligt og nærværende for konfirmanderne og børnekonfirmanderne, så det kan høres ud fra deres erfaringshorisont.

Underviseren

Konfirmationsforberedelsen og den indledende konfirmationsforberedelse hører under præstens embedsansvar. Den kirkesociologiske undersøgelse har vist, at præsten mht. konfirmationsforberedelsen i 98 % af pastoraterne står for undervisningen og mht. børnekonfirmandundervisningen i 82 % af pastoraterne altid eller ofte deltager.

Når undervisningen ligger under præstens embedsansvar, betyder det, at det er præstens ansvar at sikre, at undervisningsforløbet teologisk opfylder formålet. Men det betyder ikke, at præsten har dagligt ansvar for den konkrete undervisning. Der er adgang til at ansætte undervisningshjælp efter indstilling af menighedsråd og godkendelse af biskoppen i hvert enkelt tilfælde²⁰. Det sker kun i meget minimalt omfang i konfirmationsforberedelsen (2%), men til gengæld bærer sognemedhjælpere og andre undervisere (teologistuderende, organister, lærere o.a.) i 60 % af tilfældene væsentlige dele af børnekonfirmandundervisningen.

Både præst og undervisningshjælp må besidde faglig og pædagogisk viden og færdighed. Det indebærer en fordring til stadig fornyelse. Samtidig kræver undervisningen personligt engagement af underviseren og autencitet, forstået som en personlig troværdighed, der har børnenes og de unges læring som mål og samtidig respekterer embedet og kirken.

Konfirmanderne og børnekonfirmanderne

Børn og unge er opvokset i en tradition, hvor medbestemmelse, medansvar, kritik og dialog er en selvfølge, og hvor kun en naturlig og begrundet autoritet vinder respekt. De 13-15-årige,

²⁰ jfr. Vejledning om konfirmation af 23/1 1990, afsnit II, pkt. 2.

konfirmanderne, er samtidig i en udviklingsperiode i deres liv, hvor fællesskab med jævnaldrende spiller en betydelig rolle i dannelsesprocessen.

Børns og unges forhold til kirke og tro og kristen livspraksis er ligesom deres liv i øvrigt i udstrakt grad individuelt præget af egne erfaringer og behov. Fra litteratur, billeder, film og musik har de erfaringer med religiøst sprog og spirituelle udtryksformer.

Børnekonfirmandundervisningens og konfirmationsforberedelsens formidling af kristendom og kirkelig tradition må integrere disse forhold i læringsprocessen, hvis den skal lykkes, såvel børns og unges medejerskab til undervisningen, deres fællesskab, deres individualitet og deres erfaringer.

Indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelse

Den indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelsen har alderstrinnet og dermed et pædagogisk perspektiv til forskel. Indledende konfirmationsforberedelse er dåbsoplæring for børn, konfirmationsforberedelse er voksenmyndiggørende dåbsoplæring.

Den indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelsen er begge udtryk for kirkelig dåbsoplæring. De er altså i mål, indhold og form grundlæggende identiske. Til gengæld udfoldes undervisningen i forhold til to forskellige alderstrin og får derfor et forskelligt pædagogisk perspektiv.

Som led i en kristen-teologisk myndiggørelse sigter undervisningen af både børnekonfirmander og konfirmander på deres liv nu og i fremtiden. I 9-11-åriges liv handler ”nu og i fremtiden” om ”barneår”; det er perspektivet, der både er udgangspunkt og mål. De deltagende børn befinder sig enten i slutningen af folkeskolens indskolingstrin eller i begyndelsen af mellemtrinnet. For 13-15-årige handler ”nu og i fremtiden” om ”ungdomsår” på vej mod voksenalder. De indgår fra 7.klasse i folkeskolens overbygning, distanceret fra mellemtrinnet, altså i retning og samarbejde med 9.klasse og med eksamen og udskoling som mål. Dertil kommer, at konfirmationsforberedelsen ikke kun ender i en afsluttende gudstjeneste, men i en markeret fest for en myndiggørende overgang, der placerer konfirmanden inden for dåbsbekendelsens ramme. Konfirmationen er fortsat folkeligt set en slags ”skelsår- og alder”, i kirken direkte og i samfundet i praksis som et trin godt på vej mod den egentlige myndighedsalder. ”Når du bliver konfirmeret, må du.....”. Derfor er det pædagogiske perspektiv og mål afgørende forskelligt for konfirmationsforberedelsen i forhold til den indledende konfirmationsforberedelse. Den indledende konfirmationsforberedelse er et sognekirkeligt tilbud

om dåbsoplæring for børn. Konfirmationsforberedelsen er sognekirkens tilbud til de døbte om en egentlig voksenmyndiggørende undervisning i menigheden.

På vej mod ny anordning - arbejdsgruppens overvejelser

Med udgangspunkt i arbejdsgruppens kommissorium og på baggrund af den kirkesociologiske undersøgelse og de teologiske og pædagogiske overvejelser, der hidtil er redegjort for, fremkommer arbejdsgruppen i det følgende med en række forslag, der konkretiseres i forslag til ny ”Anordning for børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse” og tilhørende vejledning.

En fælles anordning for to dåbsoplæringsinitiativer

I arbejdsgruppens kommissorium lå allerede et ønske om et forslag til at samle de hidtidige to anordninger om indledende konfirmationsforberedelse og konfirmationsforberedelse i én anordning. På baggrund af de teologiske og pædagogiske overvejelser, der placerer de to undervisningstiltag tydeligt inden for det samme folkekirkelige dåbsoplæringsformål i sognene, har arbejdsgruppen kun fundet det selvfølgeligt. Ved at udarbejde en fælles anordning understreges det overordnede fælles formål, samtidig med at det peger de to undervisningssammenhænge ud som de bærende tilbud i sognenes dåbsoplæring til fortsat inspiration for en lang række andre, supplerende initiativer. Arbejdsgruppen har i forlængelse af traditionen bestemt begge undervisningssammenhænge som kirkelig elementærundervisning, dvs. undervisning i tro, som både er lære og liv. Det sidste er søgt tydeliggjort i forhold til gældende anordnings formulering.

Børnekonfirmandundervisning

Den indledende konfirmationsforberedelse blev i sin tid etableret med inspiration fra konfirmationsforberedelsen som en slags ”forskole”. Men den udviklede sig hurtigt til en selvstændig, sognebaseret folkekirkelig dåbsoplæringsammenhæng *ved siden af* konfirmationsforberedelsen. Sådan optræder den i dag. Da undervisningen samtidig trods al sammenhæng i overordnet formål har et afgørende andet pædagogisk perspektiv end konfirmationsforberedelsen – det er børneundervisning uden forberedelse til en konfirmationshandling – har det været selvfølgeligt i arbejdsgruppen at overveje et andet officielt navn. Det foreslås, at det kommer til at hedde ”børnekonfirmandundervisning”. Med ”konfirmand” er der markeret et dåbsoplæringsinitiativ parallelt med konfirmationsforberedelsen; med det foranstillede ”børne-” er der markeret, at undervisningen har den elementære børneundervisning som anledning og ramme.

Det officielle navn forhindrer på ingen måde, at undervisningen – som det altid har været tradition – i daglig sammenhæng kaldes ved mere folkelige navne: minikonfirmander, juniorkonfirmander, alt efter hvad man lokalt finder godt og naturligt.

Ved etableringen af den indledende konfirmationsforberedelse i 1986/1994 var der en formuleret usikkerhed omkring, hvordan kirkens nye undervisningsinitiativ kom til at forholde sig til folkeskolens kristendomsundervisning. Derfor kom det til at stå i anordningen, at ”forberedelsen skal foregå under hensyntagen til folkeskolens læseplan for faget kristendomskundskab, således at der ikke overflyttes undervisningssammenhænge fra skolen til kirken”. Det har vist sig, at børnekonfirmandundervisningen fra begyndelsen har fundet sin klare selvstændige rolle i forhold til folkeskolen og i øvrigt i følge den kirkesociologiske undersøgelse med få undtagelser foregår i samklang med skolerne. Den behøver derfor ikke mere at skulle defineres i forhold til folkeskolens kristendomsundervisning.

Børnekonfirmandundervisning som tilbud til alle børn

Den kirkesociologiske undersøgelse viser, at børnekonfirmandundervisningen siden 1994 har vundet fodfæste i folkekirken. 75 % af folkekirkens sogne tilbyder undervisningen, og i de stifter, hvor man først begyndte på denne undervisning, nærmer tilslutningen sig 100 %. Den kirkesociologiske undersøgelse dokumenterer samtidig, at der blandt præster og menighedsråd stort set kun findes opbakning til initiativet. Samtidig er evalueringerne af børnekonfirmandundervisningens betydning alle positive, både hvad angår læring og tilknytning til kirke og kristendom.

Derfor er biskoppernes ønske om at kunne gøre ordningen til et tilbud fra alle sogne til alle børn naturligt.

Menighedsrådet er efter Menighedsrådsloven²¹ den instans, der naturligt bør have ansvaret for, at tilbuddet gives til sognets børn. Det stiller imidlertid en række strukturelle krav, som må opfyldes.

Børnekonfirmandundervisning i samarbejde

Den kirkesociologiske undersøgelse har vist, at et af problemerne mht. tilbud om børnekonfirmandundervisning kan være, at der er for få børn i sognene til, at der kan oprettes et hold. Derfor er der grund til at etablere muligheder for, at der kan samarbejdes på tværs af sogne og

²¹ Menighedsrådsloven, lov nr.531 af 6.juni 2007 § 7

pastorater om undervisningen. Det gælder sogne med lav urbaniseringsgrad, men det kan også gælde sogne med høj urbaniseringsgrad, at strukturelle forhold kan gøre det naturligt og nødvendigt at etablere undervisningen på tværs af sognegrænser.

Det har vist sig, at der helt undtagelsesvist kan være personlige forhold, der hindrer etablering af børnekonfirmandundervisning – modstand mod undervisningsinitiativet af forskellig art. Også her vil en mulighed for at etablere undervisningen på tværs af sognegrænser sikre, at initiativet fortsat kan være et tilbud til sognets børn.

Det er fortsat menighedsrådet, der har ansvaret for at finde en løsning på, at tilbuddet gives til sognets børn. Præsten har som fuldgældigt medlem af menighedsrådet et medansvar, der i et samarbejde med andre sogne kan opfyldes ved, at det teologiske ansvar overlades til en anden præst i samarbejdet.

Timetal, holdstørrelse, struktur

I den tidligere anordning for den indledende konfirmationsforberedelse hedder det, at undervisningen ”afvikles inden for et år og kan omfatte indtil 40 timer pr. hold”. Den kirkesociologiske undersøgelse viser imidlertid, at langt de fleste steder ligger timetallet under, i næsten halvdelen af sognene mellem 8 og 15 timer, dog med stigende timetal, jo længere sognet har været i gang med børnekonfirmandundervisningen. Når timetallet ligger meget lavere end anordningens 40 timer, hænger det givetvis sammen med strukturelle forhold, ikke mindst spørgsmålet om økonomiske og tidsmæssige ressourcer.

Hvis man prøver at se undervisningsforløbets timetal i forhold til det indhold, der skriver sig af børnekonfirmandundervisningens formål, vil de mest elementære, kateketiske emner kræve minimum 16 lektioner af 45 minutter, men vil selvfølgelig kun vinde mht. værdifuld læring ved at strække sig over flere timer. Hvis ordningen imidlertid skal lade sig etablere som et tilbud i alle landets sogne, har arbejdsgruppen taget de kirkesociologiske resultater til efterretning og konkluderet, at et krav om timetal på minimum 16 lektioner synes at sikre gode vilkår for etablering af en undervisning, der udfolder formålet.

God læring er betinget af en balance mellem deltagerantal og underviser-ressourcer. Det har været med til at fremme ordningens etablering i sognene, at præsten ikke har stået alene med denne nye arbejdsopgave, men at menighedsrådene i udstrakt grad har ansat fast medhjælp til børnekonfirmandundervisningen. Dermed er undervisningsressourcerne allerede udvidet både kvantitativt og kvalitativt.

Selv om undervisningen ofte forestås af både præst og medhjælp, er det stadig rent kommunikativt vanskeligt at have hold, der omfatter mere end 20 børn. Til gengæld er den aktuelle holdstørrelse oftest betinget af, hvor mange elever den lokale skole har på det pågældende klassetrin eller i klassetrinnets klasser, så det er underviser-ressourcer og arbejdsformer, der må justeres for at gennemføre vellykket undervisning både for børn og underviser.

Den kirkesociologiske undersøgelse viser også, at muligheden for en bred variation i undervisningsstrukturer har været med til børnekonfirmandundervisningens store udbredelse. De fleste pastorater afvikler undervisningen som ugeforløb i forlængelse af skoledagen hen over 2-4 måneder i efteråret eller foråret. Men andre steder har man med held etableret ”sommerskoler” i den første uge af sommerferien eller lavet en kombination af ugeundervisning og en række lørdage, der bruger andre undervisningsformer end dem, der kan bære en enkelt eller dobbelt lektion.

Arbejdsgruppen finder det derfor vigtigt, at man ved etablering af et generelt tilbud i alle landets sogne sikrer muligheden for en variation i undervisningsstrukturer, så undervisningen kan passes ind efter lokale forhold. Det eneste afgørende er, at børnekonfirmandundervisningen får karakter af undervisningsforløb og ikke bare event, hvis den skal opfylde sit formål.

Den aldersmæssige placering af børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse

De kgl. anordninger om indledende konfirmationsforberedelse og konfirmation fastslår, at indledende konfirmationsforberedelse ”er et tilbud til børn i alderen fra 9 år og opefter, svarende til folkeskolens 3. eller højere klassetrin”²², mens konfirmation og konfirmationsforberedelse finder sted ”på folkeskolens højere klassetrin, tidligst fra syvende klasse”²³.

Langt de fleste sogne tilbyder den indledende konfirmationsforberedelse på 3.klassetrin (88 %), ligesom konfirmationsforberedelsen traditionelt har ligget på 7.klassetrin (86 %). I sogne i hovedstadsområdet har man af strukturelle grunde i flere generationer haft konfirmation på 8.klassetrin. Ud fra indholdsmæssige, didaktiske overvejelser har sogne i andre dele af landet i samarbejde i et skoledistrikt eller en kommune eller et provsti i de senere år valgt at flytte konfirmationen et klassetrin op til 8.klassetrin. 14 % af landets sogne havde således i 2008 undervisning på dette klassetrin. På det seneste har der imidlertid været enkelte eksempler på bevægelse i den modsatte retning, mod konfirmation i 6.klasse. Undersøgelsen, foretaget af

²² Anordning om indledende konfirmationsforberedelse § 3 stk. 1

²³ Anordning om konfirmation § 6

udvalget, viser imidlertid, at det kun er en meget lille procentdel (4 %) af landets præster og menighedsråd, der kunne forestille sig det.

Overvejelserne om at flytte konfirmationsforberedelsen til lavere klassetrin er udløst af kommunalreformen, der efterfølgende har ført til ændringer i skolestrukturen. En række skoler bliver i disse år reduceret til kun at undervise 0.-6. klasse, mens 7. og ældre klassetrin samles på større skoler. For at bevare konfirmationsforberedelsens lokale præg og tilknytning har der derfor enkelte steder været fremsat ønske om at flytte hele eller dele af undervisningen til 6. klassetrin.

Strukturelle forhold omkring placeringen af konfirmationsforberedelsen

Det er indlysende, at skolestruktur har en indflydelse på den kirkelige undervisning og altid har haft det, ikke mindst for konfirmationsforberedelsens vedkommende med dens juridiske hjemmel til at have plads inden for det, der er 7. og 8.klasses normalskema i folkeskolen²⁴.

Flytningen af 7.klasser fra oplandsskoler til skoler i de større byer har – ud over selvfølgelig nye pædagogiske udfordringer – først og fremmest skabt en række logistiske problemer for konfirmationsforberedelsen, sådan som den traditionelt har været afviklet. Det handler både om geografisk forankring, skemastruktur, klassestruktur, transport og undervisningslokaler. Forslag om at flytte konfirmationsforberedelsen til 6.klassetrin er tænkt som et forsøg på at imødekomme de logistiske vanskeligheder. På den måde vil undervisningen strukturelt kunne fortsætte som hidtil. Kommunalreformen er imidlertid først lige begyndt at vise konsekvenser på skoleområdet. Der er endnu stor usikkerhed om, hvor udviklingen ender. I flere kommuner, hvor man først har flyttet 7.klasserne, er næste trin, at man i disse år lukker de mindre skoler helt. I så fald er en flytning af konfirmationsforberedelsen til 6.klassetrin alligevel ikke et konstruktivt bud på de krav om forandring, som ændring i skolestrukturen i øjeblikket rejser.

En problemstilling, der også påkalder sig opmærksomhed, er den stigende spredning af konfirmationen i Danmark over to-tre alderstrin (6.-7.-8.klasse). Med den voksende mobilitet giver det strukturelle problemer i sognene. Flere og flere konfirmander vil skulle undervises uden for de almindelige hold, hvis de overhovedet vælger at blive konfirmeret, fordi de er tilflyttere fra områder med et andet konfirmationsalderstrin.

Pædagogiske overvejelser over konfirmationsforberedelsens placering

²⁴ Undervisnings- og Forskningsministeriets vejledning af 11.januar 1990 ”Vejledning om fastsættelse af tiden for konfirmationsforberedelsen”.

Det er et afgørende skridt at flytte konfirmationsforberedelsen et klassetrin ned. Det viser bl.a. de kritiske reaktioner, som har rejst sig fra forældre, skoler og de sociale omsorgsmedarbejdere omkring de unge, hvor forslaget har været fremme. At flytte på klassetrinnet handler ikke kun om struktur, men rører grundlæggende ved undervisningens mål og indhold.

Ved at flytte konfirmationsforberedelsen til 6.klassetrin styrker folkekirken først og fremmest sin børneundervisning, idet 6.klassetrin indgår i mellemtrinnet (4.-6.klasse) i folkeskolens omfattende læringsstruktur²⁵.

Det er et faktum, at den biologiske pubertets start er rykket nedad i det seneste årti, og at strukturel ro omkring undervisningen kan bidrage til at fremme læringen. Men folkekirken kommer til at mangle den voksenmyndiggørende dåbsoplæring, som den også er forpligtet på, altså en undervisning, der bringer den menighedsopbyggende dåbsoplæring i samspil med refleksioner og erfaringer, der i folkeskolens overbygning (7.-9.klasse) er klart rettet mod voksenalderen. Samtidig sender kirken med konfirmation på 6.klassetrin et forvirrende signal om voksenmyndighed til en aldersgruppe, der af omgivelserne (forældre, folkeskolen og andre omkring børnene) behandles som en børnegruppe – at dømme ud fra reaktionerne på forslaget.

Konfirmationsforberedelsens aldersmæssige placering må i høj grad og først og fremmest afvejes fra et pædagogisk synspunkt. Ud fra de fremlagte pædagogiske overvejelser og den meget lave procentdel af præster og menighedsråd, der overhovedet kunne forestille sig at flytte konfirmationsforberedelsen et alderstrin ned, konkluderer udvalget, at det ikke kan anbefales at åbne for den mulighed. At fastholde det nuværende konfirmationsalderstrin under ændrede skolestrukturer kalder så til gengæld på løsning af en række logistiske og pædagogiske udfordringer til konfirmationsforberedelsens form. Det er endnu ikke muligt at danne sig et klart billede af konfirmationsforberedelsens fremtidige strukturvilkår, og derfor ligger der heller ikke færdige løsninger, men der arbejdes både ved Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster og i stifterne på at finde nye modeller for undervisningen, der kan sikre konfirmationsforberedelsen og dens mål og indhold.

Drøftelsen af den aldersmæssige placering af konfirmationsforberedelsen bør også indebære overvejelser over betydningen af eventuelt i stedet at flytte et alderstrin op til 8.klasse. Det har ikke mindst af historiske grunde altid været en mulighed, og de steder, hvor man de seneste år ud fra indholdsmæssige overvejelser har gjort det, har det på ingen måde vakt kritik hverken fra undervisere eller forældre og andre omkring de unge.

²⁵Se side 26.

Der kan ikke dokumenteres nogen entydig udviklingsmæssig forskel på konfirmander på de to klassetrin, og der kan argumenteres pædagogisk for dem begge, når det drejer sig om den voksenmyndiggørende dåbsoplæring.

Den aldersmæssige placering af kirkens børnekonfirmander

På hvilket klassetrin tilbuddet til børnekonfirmander skal ligge, er mere åbent. Det er betydningsfuldt, at børn har kristendommen med i deres liv så tidligt som muligt. På 3.klassetrin er folkeskolens arbejde med at vænne børnene til at indgå i typiske læringssituationer imidlertid først ført til ende. Det har derfor været et oplagt tidspunkt for kirken at sætte ind med tilbuddet om indledende konfirmationsforberedelse, der både vil være praksis og indlæring/refleksion. Det samme vil selvfølgelig kunne opnås på de følgende klassetrin.

Af strukturelle grunde er det betydningsfuldt at fastholde muligheden for at vælge mellem to klassetrin til børnekonfirmander, 3. og 4.klassetrin. Lokale forhold kan gøre, at det udelukkende eller bedre kan udbydes på det ene klassetrin frem for det andet.

Imidlertid bliver man også nødt til at overveje alderstrin for børnekonfirmander i forhold til konfirmationsforberedelsen. Under den nuværende anordning kan undervisningen placeres helt op til 6.klasse.

Det er af betydning, at de to undervisningstilbud kan få hver deres tydelige profil henholdsvis som børneundervisning og voksenmyndiggørende undervisning, samtidig med at afstanden ikke bør være større, end at børnene og de unge kan trække linjer fra det ene til det andet. Erfaringsmæssigt har den hidtidige afstand mellem 3.-4.klassetrin og 7.-8.klassetrin været god. Det udelukker på ingen måde, at kirken kan byde ind med yderligere undervisningstiltag, som ligger tidligere, imellem og senere.

Kirkelige dåbsoplæringsinitiativer til alle aldersgrupper

Børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse er de bærende led i sognets dåbsoplæring af børn og unge. Men ligesom konfirmationsforberedelsen i 1986 var inspiration til at tage et nyt dåbsoplæringsinitiativ, den indledende konfirmationsforberedelse, skal de bærende led være fortsat inspiration til efter lokale forhold – og i samarbejde med kirkelige organisationer – at etablere og videreudbygge dåbsoplæringsinitiativer for årgangene før, mellem og efter. Ikke mindst i årene efter konfirmationsalderen er der et mærkbart tomrum, hvad angår kirkelige undervisningstilbud.

Den kirkesociologiske undersøgelse, som arbejdsgruppen har fået foretaget, peger på en bred vifte af muligheder: babysalmesang, åben kirke for småbørnsforældre, kirkelige børneklubber, spaghettigudstjenester, initiativer for 1. og 5.klasse, introdag til konfirmationsforberedelsen i 6.klasse, folkekirkens børne- og ungdomskor, konfirmandklubber, samarbejde med de kirkelige børne- og ungdomsorganisationer, forældreundervisning i forbindelse med børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse, kirkelig voksenundervisning af forskellig karakter, voksenkonfirmation m.fl. Hvor lokale forhold og ressourcer gør det muligt, vil dåbsoplæringen kunne styrkes gennem udarbejdelsen af en helhedsplan i sognet.

Ansættelse af undervisningshjælp

Arbejdsgruppen anser det for nødvendigt, at udspillet til et generelt tilbud om børnekonfirmandundervisning må lægge op til, at der i nødvendigt omfang ansættes medhjælp til at tilrettelægge og forestå undervisningen. Heri ligger, at præsten ud over det teologiske ansvar selvfølgelig fortsat har et engagement i forløbet.

Også til konfirmationsforberedelsen, der naturligt både tilrettelægges og forestås af præsten, kan det være en nødvendig arbejdsaflastning – og et pædagogisk tilskud – at ansætte medhjælp i et eller andet omfang.

Det har altid været menighedsrådene, der har ansat undervisningshjælpen og vil fortsat være det; det er præsten, der har skullet have hjælpen og haft samarbejdet og tilsynet, når det har drejet sig om embedsansvarsområderne børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse. Derfor har det for arbejdsgruppen været naturligt, at det i en nyordning af dåbsoplæringen bliver reglen, at ansættelsen af fast undervisningshjælp skal foregå i enighed mellem menighedsrådet og den præst, der har ansvaret for og tilsynet med undervisningen.

Konfirmationsforberedelsens forankring i mødet mellem præst og konfirmander betyder, at arbejdsgruppen yderligere foreslår, at hvor man påtænker at ansætte medhjælp til at varetage en væsentlig del af denne del af dåbsoplæringen, skal biskoppen ansøges om godkendelse.

De læringsmål, der er foreslået for begge undervisningssammenhænge, kræver, at der for fremtidige ansættelser stilles uddannelseskraav til medhjælperne, både teologisk og pædagogisk.

Arbejdsgruppen foreslår, at der til en fast medhjælperstilling stilles uddannelseskraav teologisk og pædagogisk, der svarer til kravene til en sognemedhjælper.

Konfirmationsforberedelsens struktur

I mange år har konfirmationsforberedelsen været ca. 28 dobbeltlektioner fordelt over et skoleår indtil konfirmationen. Sådan er det fortsat langt de fleste steder.

Imidlertid har folkeskoleloven af 1994 brudt op på undervisningsstrukturen i skolen af læringsmæssige grunde (tværfaglige forløb, undervisning på tværs af årgange, undervisningsdifferentiering, blokundervisning, temauger, ”rullende” skemaer). Det har nogle steder stillet nye udfordringer til konfirmationsforberedelsens struktur, der skal finde sin plads i forhold til skoleskemaet. Samtidig har en stigende variation i undervisningsformer i konfirmandstuen (f.eks. film- og dramaarbejde, billedarbejde, ekskursioner, projektarbejde, internatundervisning) også stillet nye krav til undervisningsstrukturen. Ikke mindst internatundervisning får i den seneste internationale konfirmandundersøgelse en særdeles god evaluering læringsmæssigt²⁶.

Nogle uopgivelige sider af konfirmationsforberedelsen lever ved regelmæssige, ugentlige møder (salmeindlæring, gudstjenestefortrolighed, kirkeårsrytme, personlig kontakt mellem præst/menighed og konfirmander), mens mange af de andre former kræver halve/hele dage, samlede moduler mm. Derfor finder arbejdsgruppen det vigtigt, at der åbnes for denne større variation og kreativitet i den strukturelle udfoldelse af undervisningen, samtidig med at værdien i det regelmæssige møde over tid kan fastholdes.

Konfirmation

Konfirmationen hører i luthersk forståelse hjemme i menighedens gudstjeneste. Det er ikke en dimission eller kasualiehandling, men en understregning af dåbens tilhørsforhold, liv og fællesskab, der har bestået siden og fortsat gør det. Derfor har konfirmationen haft sin plads i højmessen om søndagen, og det bør stadig være dens plads. Det betyder ikke, at konfirmationen ”bare” er en højmesse; den kan sagtens have karakter også af en ungdomsgudstjeneste.

Men i sogne med et stort antal konfirmander, kan konfirmationerne lægge en voldsom belastning på søndagsgudstjenesten, der samtidig skal kunne rumme en stor mængde dåb og andet. Derfor har der gennem en række år været ansøgninger til biskopperne om at få lov til at lægge nogle af konfirmationerne især på lørdage. Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at der bør være en generel adgang til at lægge konfirmationer på hverdage, når lokale forhold nødvendiggør det.

²⁶ Friedrich Schweitzer m.fl. (red.): Confirmation Work in Europe. Gütersloher Verlag 2010, s.284

Undervisning af børn og unge med særlige behov

Børn og unge med særlige behov, dvs. børn og unge med opmærksomhedsforstyrrelser og udviklingshæmmede, bør naturligvis have samme adgang til konfirmationsforberedelse og børnekonfirmandundervisning som andre døbte medlemmer af menigheden.

Det har hidtil på et ikke formaliseret plan været løst for konfirmationsforberedelsens vedkommende. Arbejdsgruppen finder det uomgængeligt, at det i forbindelse med en ny anordning formaliseres. Som noget nyt forslår arbejdsgruppen, at børn med særlige behov også skal have tilbud om at deltage i børnekonfirmandundervisning. Da specialundervisningen er en folkekirkelig opgave og ikke kun sognekirkelig, foreslår arbejdsgruppen, at den på provstiplan struktureres af provsten og finansieres af provstiudvalgskassen.

Den kirkesociologiske undersøgelse viser, at en fjerdedel af præsterne i 2009 underviser konfirmander, der går i specialklasser enten for opmærksomhedsforstyrrede eller udviklingshæmmede. Dette skyldes, at de store centralinstitutioner, som eksisterede i mange år, er blevet nedlagt, og at bo- og/eller skoletilbuddene i stedet er henlagt til mindre enheder fordelt over hele landet. Samtidig er i de senere år væsentligt flere børn og unge blevet visiteret til specialundervisning. Derved er mange flere præster blevet involveret i denne type undervisning end tidligere.

Stort set ingen præster har uddannelse og kun få har hjælp til denne undervisning (i følge den kirkesociologiske undersøgelse er der i 37 % af tilfældene tilknyttet medhjælp), der ellers kræver både specialviden og helt særlige pædagogiske greb. For at styrke den kirkelige undervisning af børn og unge med særlige behov foreslås det, at de konfirmander og børnekonfirmander, der har tilknyttet undervisningsstøtte i skoleundervisningen, også får støtte i børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse, så vidt muligt af den særlige lærer/pædagog, som er knyttet til dem i folkeskolen, og at undervisningsstøtten finansieres af provstiudvalgskassen. Ligeledes skal de præster, der er involveret i denne type undervisning, have gode muligheder for at deltage i efteruddannelseskurser. Arbejdsgruppen ser det som noget ønskeligt, at hvert provsti har en præst, der med interesse for feltet og indregnet i arbejdskvoten har specialundervisningen som sit særlige område. Vedkommende vil kunne bistå provst og præster med strukturering og vigtig sparring og vidensdeling.

På grund af de særlige forhold, der kan herske i forbindelse med undervisning af børn og unge med opmærksomhedsforstyrrelser eller udviklingshæmmede, vil det være anbefalelsesværdigt, hvis undervisningsforløbet kan tilrettelægges, så det tilpasses denne gruppe af unges helt særlige

situation og behov. Det vil sige, at timetallet og lektionslængden kan lægges til rette på en måde, der tilgodeser disse børn og unge, selv om det kommer til at afvige fra det ellers i anordningen forordnede.

Vejledning til børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse

De teologiske og pædagogiske overvejelser, der er fremlagt i det ovenstående, og som arbejdsgruppen efter sine diskussioner og research vælger at betragte som udtryk for en udstrakt grad af konsensus om konfirmationsforberedelsen og børnekonfirmandundervisningen i folkekirken pt., danner baggrund for udkastet til ny ”anordning for børnekonfirmandundervisning og konfirmation”. Samtidig er arbejdsgruppens overvejelser over de to dåbsoplæringsammenhænge søgt sammenskrevet til et udkast til en ”vejledning for børnekonfirmandundervisning og konfirmation”. Dermed tages tråden op fra Dåbsanordningen fra 2008, der også fulgtes af en vejledning.

I sagens natur har anordning og vejledning forskellig status. Anordningen er den bindende juridiske tekst, vejledningen er et forsøg på at kortlægge landskabet, som anordningen dækker, altså et forsøg på at vise, hvor nogle af de gode og farbare veje går, hvis anordningens formål skal opfyldes til gavn for sagen. Bl.a. rummer vejledningen et forsøg på at formulere mere konkret, hvad det er for et undervisningsindhold, som anordningens formålsformuleringer peger på.

Vejledningens mål er at være retningsgivende og inspirerende og støttende for alle parter, der indgår i kirkens dåbsoplæring.

Arbejdsgruppens indstilling til ”Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation”

På baggrund af arbejdsgruppens kommissorium og undersøgelser og overvejelser i forlængelse heraf indstiller den følgende til ny ”Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation”:

§ 1. Såvel børnekonfirmandundervisningen som konfirmationsforberedelsen bygger på dåben og er led i folkekirkens dåbsoplæring.

Kommentar

Folkekirkens dåbsoplæring for børn og unge er i dag to-leddet i form af konfirmationsforberedelse og børnekonfirmandundervisning – som inspiration til andre oplæringsinitiativer i sognet. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at de to undervisningssammenhænge skal være tilbud i alle sogne, og at der udarbejdes en fælles anordning for dem.

Samtidig indstiller arbejdsgruppen, at den Indledende Konfirmationsforberedelse får et nyt officielt navn, Børnekonfirmandundervisning, der både understreger undervisningens særlige plads i folkekirkens dåbsoplæring, dens karakter af børneundervisning og dens selvstændighed i forhold til konfirmationsforberedelsen.

Stk. 2. Formålet er at medvirke til at gøre børnene og de unge fortrolige med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste, samt lære dem, hvad det vil sige at leve i en kristen tro og som en del af det kristne fællesskab.

Kommentar

Børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse er begge indlæring og opøvelse i den kristne tradition, såvel den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste, samtidig med at den i alt er orienteret mod børnenes og de unges personlige liv i lyset af dåben.

Dåbsoplæring handler om mere end viden; lære og liv hører sammen i dåbsoplæringen. Arbejdsgruppen indstiller, at det bliver formuleret direkte i det overordnede formål for undervisningen, der svarer på undervisningens ”hvad?” og ”hvorfor?”.

Kapitel 2 Børnekonfirmandundervisningen

§ 2. Adgang til at deltage i børnekonfirmandundervisningen har alle børn på tredje eller fjerde klassetrin.

Kommentar

Børnekonfirmandundervisningen er et åbent tilbud til alle sognets børn om at modtage elementær dåbsoplæring i den kristne tro, både døbte og udøbte. Erfaringen viser, at der ind imellem deltager børn med anden religiøs baggrund end kristen, og at udøbte børn med kristen baggrund bliver døbt under eller i forlængelse af forløbet. Men det sidste er ikke nogen betingelse for at deltage, da børnekonfirmandundervisningen ikke sigter mod nogen konfirmation. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at den åbne adgang for alle formuleres i en adgangsbestemmelse.

I den tidligere anordning for Indledende konfirmationsforberedelse var det bestemt, at undervisningen blev givet til børn fra 9 år og opefter, svarende til folkeskolens tredje klassetrin eller højere, principielt helt op til 6.klassetrin. Arbejdsgruppen indstiller, at børneundervisningen fastholder sin karakter af børneundervisning og med aldersmæssig afstand til konfirmationsforberedelsen, der er voksenmyndiggørende, altså 3.-4.klassetrin, alt afhængig af lokale forhold.

§ 3. Børnekonfirmandundervisningens mål skal nås ved at formidle kendskab til kirke og kristendom i mødet med børnenes egne erfaringer og spørgsmål.

Kommentar

Det overordnede formål er fælles for børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse, men det pædagogiske perspektiv er forskelligt. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at der i anordningen laves selvstændige formuleringer af, hvordan de to undervisningsinitiativer hver for sig når det overordnede formål. Børnekonfirmandundervisningen er en indførende elementærundervisning, der skal formidle til børnene en grundforståelse af kirke og kristendom, både indhold og praksis. Tro er et personligt forhold. Derfor skal undervisningen både af teologiske og pædagogiske grunde være lydhør over for og integrere børnenes egne erfaringer og spørgsmål.

§ 4. Det påhviler menighedsrådet at sørge for, at der er et tilbud om børnekonfirmandundervisning til sognets børn.

Kommentar

Børnekonfirmandundervisning kunne tidligere kun etableres under forudsætning af enighed mellem præst og menighedsråd. Arbejdsgruppen indstiller, at det nye forslag, der gør børnekonfirmandundervisning til et generelt tilbud, bestemmer menighedsrådet som den ansvarlige for, at tilbuddet gives. Præsten er som fuldgyldigt medlem af menighedsrådet medansvarlig og kan ikke som under gældende ordning modsætte sig.

Stk. 2. Undervisningen kan tilbydes i et samarbejde mellem flere sogne.

Kommentar

I nogle sogne kan børnetallet være så lavt, at det er vanskeligt at oprette et selvstændigt hold. I en høj urbaniseringsgrad kan det måske af strukturelle grunde ikke give mening, at hvert enkelt sogn skal lave sin egen undervisning. Endelig kan der være helt lokale vanskeligheder omkring oprettelsen, som gør sig gældende. Her indstiller arbejdsgruppen, at der fastsættes bestemmelse om muligheder for at opfylde anordningens bestemmelse om det generelle tilbud ved, at man indgår i et samarbejde med andre sogne om det.

Stk. 3. Det påhviler provsten, at der i provstiet er etableret tilbud, der tilgodeser særlige behov hos udviklingshæmmede børn og børn med forskellige typer af opmærksomhedsforstyrrelse. Provstiudvalgskassen afholder udgifterne til sådanne tilbud, f.eks. til en støtteunderviser.

Kommentar

Der er ikke i den gældende anordning forordnet noget omkring børn med særlig behov. Arbejdsgruppen indstiller, at det sker i en ny anordning. Det er i § 2 fastslået, at alle børn på 3.-4.klassetrin har adgang til at deltage i børnekonfirmandundervisning. Det gælder derfor også børn med særlige behov på tilsvarende alderstrin, uanset hvilken skoleform de befinder sig i, ofte bestemt af deres type af handicap. Den store differentiering i børnegruppen og tilsvarende forskel i skolestruktur gør, at tilbuddet om børnekonfirmandundervisning ikke altid kan gives lokalt i det

enkelte sogn. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at det er provstens ansvar at strukturere og tilrettelægge specialundervisningen, der både kan indebære specialhold og støtteunderviser. I forlængelse af at specialundervisningen ikke er en sognekirkelig opgave, men en provstiopgave, indstiller arbejdsgruppen, at udgifterne ved disse særlige tilbud påhviler provstiudvalgs-kassen.

Når et barn med særlige behov går i en almindelig skoleklasse, giver det sig selv, at det får tilbuddet sammen med de øvrige børn på klassetrinnet. Hvis barnet har støttelærer på i skolen, kan der være behov for støtteunderviser også i børnekonfirmandundervisningen.

§ 5. Ansvar for undervisningen og tilsynet med den påhviler præsten.

Kommentar

Børnekonfirmandundervisningen har altid været et fælles anliggende for præst og menighedsråd, men således at præsten ligesom ved den ordinære konfirmationsforberedelse har haft det teologiske ansvar for undervisningen. Arbejdsgruppen indstiller, at det sidste fortsat er gældende. Samtidig skal anordningen tage højde for, at tilrettelæggelsen og udførelsen af den ugentlige undervisning ofte helt eller delvist varetages af andre end præsten. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at præsten i alle tilfælde har ansvaret for og tilsynet med undervisningen. Hvis undervisningen sker i samarbejde med andre sogne, kan præsten overlade sit ansvar og tilsyn til en anden præst i samarbejdet.

**Stk. 2. Menighedsrådet antager i nødvendigt omfang en fast medhjælp til undervisningen. Medhjælperen skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskra-
ver, der stilles til sognemedhjælpere. Ansættelse sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for undervisningen og tilsynet med den.**

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at det i anordningen bestemmes som selvfølgelig, at undervisningen gennemføres med hel eller delvis hjælp. Menighedsrådet er den myndighed, der har kompetencen til at ansætte. Da undervisningen hører til præstens embedsansvar, og præst og medhjælp skal være i samarbejde om undervisningen, indstiller arbejdsgruppen, at ansættelsen af fast medhjælp sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret og tilsynet. Når det gælder

den faste medhjælp, indstiller arbejdsgruppen, at der i fremtidige ansættelser stilles kvalifikationskrav både teologisk og pædagogisk, svarende til de kvalifikationskrav, som man ellers stiller til sognemedhjælpere i menigheden.

Stk. 3. Hvor der er uenighed mellem præst og menighedsråd om antagelse af medhjælp eller behovet herfor, kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse.

Kommentar

Der vil undtagelsesvis kunne opstå tvist mellem præst og menighedsråd i vurderingen af behovet for antagelse af medhjælp. Der må derfor nødvendigvis være en tredje myndighed, der kan prøve at bringe parterne til forståelse og i påkommende tilfælde træffe en afgørelse i sagen. Arbejdsgruppen indstiller, at det er biskoppen.

Stk. 4. Det tilstræbes, at undervisningen sker i et samarbejde med forældrene.

Kommentar

Dåbsoplæring er et fælles ansvar for de forældre, der har ladet et barn døbe, og den kirke, der har døbt, og en selvfølgelig anledning til gensidig respekt og samarbejde. Denne bestemmelse beskrives i Anordning for den Indledende Konfirmationsforberedelse som et ”samråd med forældrene”. Arbejdsgruppen indstiller, at den indskrives i bestemmelserne om børnekonfirmandundervisning som ”tilstræbt samarbejde”, svarende til tidligere og gældende anordning om konfirmationsforberedelse.

§ 6. Undervisningens omfang skal være på mindst 16 lektioner af 45 minutters varighed.

Undervisningen gives enten i et forløb over mindst 2 måneder eller i et samlet forløb af mindst 1 uges varighed.

Kommentar

I gældende anordning hedder det, at den Indledende konfirmationsforberedelse afvikles inden for et år med op mod 40 timer. Det er afgørende for læringen, at undervisningen har udstrækning og forløbskarakter. Med udgangspunkt i dokumentation af, at børnekonfirmandundervisningen oftest foregår over et semester eller i nogen tilfælde i et ugeforløb med heldagsundervisning, indstiller

arbejdsgruppen, at undervisningen strækker sig over minimum 16 lektioner enten over 2-4 måneder eller i et ugeforløb. Undervisningen vil få yderligere perspektiv ved eventuelt at være tænkt ind i en helhedsplan for sognets dåbsoplæring med en række tilbud før og efter børnekonfirmandundervisningen.

§ 7. Biskoppen kan tiltræde, at et sogn tilbyder børnekonfirmandundervisning

1. på andre måder end bestemt i § 6, og /eller

2. på yderligere klassetrin end bestemt i § 2,

såfremt der er tale om et undervisningsforløb, der opfylder formålet i § 1 og § 3.

Kommentar

Der vil være andre strukturer, hvor den anordnede undervisning kan udfoldes, og lokale forhold kan være afgørende for, at undervisningen må lægges på andre klassetrin, hvis den skal kunne gennemføres. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at biskoppen kan give tilladelse til andre former efter ansøgning. Sigtet med biskoppens godkendelse er, at det gennem biskoppens sagsbehandling sikres, at formålene med børnekonfirmandundervisningen bliver tilgodeset, selv om undervisningen tilrettelægges anderledes end beskrevet i anordningen.

Det er en selvfølge, at et sogn uden at søge godkendelse kan tilbyde supplerende eller udvidede dåbsoplærende tiltag i forhold til det tilbud om børnekonfirmandundervisning, der er omfattet af anordningen.

§ 8. Deltagelse i børnekonfirmandundervisningen er ikke en forudsætning for at blive konfirmeret.

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at gældende bestemmelse om børnekonfirmandundervisningens selvstændighed og uafhængighed af konfirmationsforberedelsens adgang til at blive konfirmeret fastholdes.

Kapitel 3 Konfirmationsforberedelsen

§ 9. Adgang til at blive konfirmeret har enhver

1. der er døbt med den kristne dåb, og

2. har modtaget forberedelse til konfirmation i henhold til bestemmelsen i dette kapitel, samt

3. er fortrolig med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste.

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at formuleringen af adgangskravet fra den gældende anordning fastholdes som klargørende bestemmelser af betingelserne for konfirmation.

Stk. 2. Det påhviler præsten at påse, at de i stk. 1, pkt. 1 -3 nævnte vilkår for konfirmation er opfyldte.

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at præsten, der skal konfirmere, lige som i gældende anordning har ansvaret for og kompetencen til at afgøre, om adgangsbetingelserne er opfyldt.

§ 10. Konfirmationsforberedelsens mål skal nås ved at bygge bro mellem konfirmandernes livsverden og evangeliet og at indøve dem i gudstjenestelig praksis.

Kommentar

Da det overordnede formål er fælles for børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse, men det pædagogiske perspektiv er forskelligt, indstiller arbejdsgruppen, at der i anordningen indsættes en selvstændig formulering af, hvordan konfirmationsforberedelsen når det overordnede formål. Der skal fortsat være tale om kirkelig elementærundervisning om det evangelisk centrale, men nu i klar dialog med de unges egen livsverden og personlige spørgsmål, for at undervisningen kan fastholde sit mål af myndiggørelse i menigheden. Til det mål hører også indøvelse i gudstjenestelig praksis.

§ 11. Præsten har ansvaret for tilrettelæggelsen og varetagelsen af konfirmationsforberedelsen, som normalt forudsætter, at konfirmanden har modtaget kristendomsundervisning i folkeskolen eller andetsteds.

Kommentar

Konfirmationsforberedelsen er en kirkelig, bekendelses- og gudstjenesteforankret undervisning, som præsten har ansvaret for. I folkelig tale hedder det ”at gå til præst”. Men samtidig har

konfirmationsforberedelsen som en klar forudsætning, at konfirmanderne er blevet undervist bredt i kristendom og religion i folkeskolen eller en anden form for grundskole. Arbejdsgruppen indstiller, at formuleringen af det forhold fastholdes fra gældende anordning.

Stk.2. Til undervisningen kan menighedsrådet antage en fast medhjælp, som skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskra, der stilles til sognemedhjælpere. Ansættelse skal ske i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for og tilsynet med undervisningen. Såfremt medhjælperens selvstændige andel af undervisningen overstiger 20 %, skal biskoppens godkendelse indhentes.

Kommentar

Selv om konfirmationsforberedelsen helt overvejende forestås af præsten, kan der lokalt være forhold, som gør, at præsten må bede menighedsrådet om hjælp til undervisningen. Arbejdsgruppen indstiller, at denne mulighed, som hidtil har haft hjemmel i vejledningen af 23/1 1990 om konfirmation, afsnit II, pkt. 2, fremover indgår i anordningen. Menighedsrådet har kompetencen til at ansætte. Da undervisningen hører til præstens embedsansvar, og præst og medhjælp skal være i samarbejde om undervisningen, indstiller arbejdsgruppen, at ansættelsen af fast medhjælp sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret og tilsynet.

Konfirmationsforberedelsen er myndiggørende undervisning i menigheden. Derfor indstiller arbejdsgruppen samtidig, at der ved en fast medhjælp i fremtidige ansættelser skal stilles uddannelseskra, og hvor medhjælpen varetager en væsentlig del af undervisningen, skal biskoppen godkende forholdet.

Stk. 3. Hvor der er uenighed mellem præst og menighedsråd om antagelse af medhjælp eller om behovet herfor, kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse.

Kommentar

Der vil undtagelsesvis kunne opstå tvist mellem præst og menighedsråd i vurderingen af behovet for antagelse af medhjælp eller om den konkrete ansættelse. Der må derfor også i forbindelse med konfirmationsforberedelsen være en tredje myndighed, der kan prøve at bringe parterne til

forståelse og i påkommende tilfælde træffe en afgørelse i sagen. Arbejdsgruppen indstiller, at det er biskoppen.

Stk. 4. Det tilstræbes, at forberedelsen sker i samarbejde med forældrene.

Kommentar

Da dåbsoplæring er et fælles ansvar for de forældre, der har ladet et barn døbe, og den kirke, der har døbt, og en selvfølgelig anledning til gensidig respekt og samarbejde, indstiller arbejdsgruppen, at formuleringen af forældresamarbejde i gældende anordning fastholdes.

§ 12. Konfirmationsforberedelsen foregår på folkeskolens syvende eller ottende klassetrin.

Kommentar

Da arbejdsgruppen ikke finder begrundelse for at åbne for ændring af konfirmationsalderen i forhold til hidtidig praksis, indstiller den, at konfirmationsforberedelsestidspunktet fastlægges til folkeskolens syvende eller ottende klassetrin.

§ 13. Normalt skal en konfirmand forberedes til konfirmation af en sognepræst i bopælspastoratet.

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at bopælskriteriet fastholdes for konfirmationsforberedelsen ligesom i gældende anordning.

Stk. 2. Dog kan en konfirmand indmeldes til konfirmationsforberedelse hos en anden præst i folkekirken, som er villig til at undervise og eventuelt konfirmere konfirmanden.

Kommentar

Strukturelle forhold, f.eks. skolegang på anden skole end den lokale, kan betyde, at det er vanskeligt at gå til konfirmationsforberedelse hos præsten i bopælssognet. Arbejdsgruppen indstiller, at det derfor er muligt at blive indmeldt til forberedelse hos en anden præst, forudsat at vedkommende er villig til at undervise og eventuelt konfirmere konfirmanden.

§ 14. Konfirmationsforberedelsen finder normalt sted i kirkens lokaler. Hvor forholdene gør det ønskeligt, kan forberedelsen efter anmodning fra præsten med menighedsrådets tilslutning henlægges til et andet af provsten godkendt lokale.

Kommentar

Det skærper konfirmationsforberedelsens profil, at den foregår i kirkens lokaler, og det giver oftest mulighed for også at inddrage kirken som læringsrum. Men både strukturelle forhold og undervisningens form og indhold kan gøre det ønskeligt at kunne benytte andre lokaler. Da der i denne sammenhæng er mange hensyn i spil, skal flytning af konfirmationsforberedelsen godkendes af provsten. Arbejdsgruppen indstiller, at gældende anordnings formulering fastholdes.

Stk. 2. Efter menighedsrådenes bestemmelse kan konfirmationsforberedelsen finde sted i et samarbejde mellem flere sogne.

Kommentar

Det er det almindelige i et flersognspastorat, at undervisningen foregår i samarbejde mellem pastoratets sogne. Samtidig kan både strukturelle forhold – få konfirmander, skoleforhold – og undervisningsformer gøre det ønskeligt, at konfirmationsforberedelsen foregår i et samarbejde med andre sogne uden for pastoratet. Arbejdsgruppen indstiller, at menighedsrådene kan beslutte disse former for samarbejde, der er en udvidelse i forhold til gældende anordning.

§ 15. Antallet af konfirmander på et hold må ikke overstige det for folkeskolens klasser på samme alderstrin gældende. Der tilsigtes en gennemsnitlig holdstørrelse på 22.

Kommentar

Når det drejer sig om konfirmationsforberedelse med én underviser, vil en god holdstørrelse ligge omkring 22. For små hold giver mindre dynamik til undervisningen, for store hold ofte kommunikative vanskeligheder. Men samtidig er det nødvendigt i forhold til folkeskolen, at undervisningen kan omfatte en hel skoleklasse. Arbejdsgruppen indstiller, at formuleringen i gældende anordning fastholdes, dog med den justering, at den maksimale holdstørrelse følger klassekvotienten i folkeskolen.

Stk. 2. Konfirmanderne forberedes til konfirmation i det skoleår, i hvilket der om foråret afholdes konfirmation. Undervisningsforløbet strækker sig til umiddelbart forud for konfirmationen. Hvor der tillige afholdes konfirmation om efteråret, bør desuden nogle lektioner henlægges til tiden lige forud for denne.

Kommentar

Det normale konfirmationsforløb ligger hen over et skoleår frem mod konfirmationen i foråret. Det er vigtigt for sammenhængen mellem forberedelse og konfirmation, at undervisningsforløbet strækker sig helt frem til konfirmationen. Der er steder, hvor der også er konfirmation om efteråret. Her er det afgørende, at der også ligger nogle lektioner umiddelbart forud for denne.

Arbejdsgruppen indstiller, at den gældende anordnings formulering fastholdes med en sproglig justering.

Stk.3. Undervisningsforløbet omfatter mindst 48 lektioner og så vidt muligt 56 lektioner af 45 minutters varighed. Det foregår i to ugentlige lektioner eller i en kombination af ugelektioner og mere samlede moduler/halv- eller heldagsundervisning, hvor det tjener undervisningens formål.

Kommentar

Det skal tilstræbes, at undervisningsforløbet omfatter 56 lektioner. Udvalget ser ikke, at der kan være noget i vejen for at udvide med yderligere lektioner. Det betyder, at et normalt ugeforløb vil strække sig hen over et helt skoleår frem til konfirmationen i foråret. I samarbejde med skolen er der sat timer af til undervisningen i skemaet. Dem skal konfirmationsforberedelsen selvfølgelig bruge. Lokale forhold kan imidlertid ind imellem gøre det vanskeligt hvert år at opnå de 56 timer, men minimum skal der bruges 48 timer, for at stof og mål for konfirmationsforberedelsen kan nås. Arbejdsgruppen indstiller, at den gældende anordnings formulering fastholdes.

De senere år har lokalt i samarbejde mellem præster og folkeskolen givet en større variation i konfirmationsforberedelsens tidsmæssige struktur. En række undervisningsformer og –emner egner sig bedst til at blive udfoldet over et længere tidsrum end en dobbeltlektion.

Arbejdsgruppen indstiller, at der gives mulighed for en større variation i den tidsmæssige struktur end i gældende anordning.

Stk. 4. Inden for samme skoledistrikt bør der tilstræbes en ensartet tilrettelæggelse af tiden for konfirmationsforberedelsen.

Kommentar

Da konfirmationsforberedelsen i et skoledistrikt ofte involverer flere præster og pastorater, vil den tidsmæssige struktur spille en rolle for alle involverede. Arbejdsgruppen indstiller, at den gældende anordnings formulering fastholdes: at der bør tilstræbes en ensartet tilrettelæggelse af tiden for konfirmationsforberedelsen inden for samme skoledistrikt.

§ 16. En begrænset del af konfirmationsforberedelsen kan henlægges til et internatophold.

Kommentar

Det er almindelig praksis mange steder, at der indgår et mindre internatophold, ofte i form af en weekend, i konfirmationsforberedelsen. Den læringsmæssige betydning af denne undervisningsform kan være stor. Arbejdsgruppen indstiller, at det bliver en generel mulighed, som konfirmationsforberedelsen kan benytte sig af.

Stk. 2. Biskoppen kan godkende, at en væsentlig del eller hele konfirmationsforberedelsen for et eller flere konfirmandhold i sognet eller pastoratet henlægges til et internatophold.

Kommentar

Lokalt er der blevet udviklet undervisningsformer, hvor en væsentlig del eller hele konfirmationsforberedelsen foregår på et internatophold, en ”konfirmandlejr”. Da evalueringerne af disse forsøg har været positive, indstiller arbejdsgruppen, at det optages i anordningen som en mulighed med biskoppens godkendelse som forudsætning. Da konfirmandlejr er et diffust begreb, der også bruges f.eks. om konfirmandweekender, indstiller arbejdsgruppen, at alle former for samlet konfirmationsforberedelse med overnatning defineres som forskellige grader af internatophold.

Stk. 3. Det er en betingelse for godkendelse, at undervisningsplanen for internatopholdet indgår i, eller udgør, et beskrevet sammenhængende forløb, der opfylder formålet med konfirmationsforberedelsen, såvel vedrørende indhold, holdstørrelse, som antal lektioner.

Kommentar

Da internatopholdet her kommer til at udgøre en væsentlig del af eller hele undervisningsforløbet, skal biskoppen ved godkendelsen have mulighed for at sikre, at det opfylder anordningens mål og bestemmelser. Arbejdsgruppen indstiller, at de forhold skal være beskrevet i ansøgning om godkendelse.

§ 17. Biskoppen kan godkende, at konfirmationsforberedelsen helt eller delvist henlægges til et internatophold, der tilbydes konfirmander fra et større område.

Konfirmationsforberedelsen forestås af en præst med embede i folkekirken.

Kommentar

I gældende anordning har der været en mulighed for at tilbyde konfirmander et helt eller delvist undervisningsforløb på et internatophold, der samler konfirmander fra mange sogne. Det har typisk været kirkelige organisationer, der har stået for de tilbud, bl.a. til udlandsdanske konfirmander, som ikke har haft mulighed for at deltage i et normalt undervisningsforløb i et sogn. Arbejdsgruppen indstiller, at tidligere anordnings mulighed fastholdes, idet det præciseres, at undervisningen skal forestås af en præst i folkekirken.

Stk. 2. Såfremt internatopholdet kun udgør en del af den samlede konfirmationsforberedelse, må der ved ansøgningen redegøres for, hvorledes de deltagende konfirmander erhverver eller har erhvervet den yderligere forberedelse, jfr. herved § 13, og hvilken præst der skal konfirmere de deltagende konfirmander, jfr. § 18.

Kommentar

Konfirmationsforberedelse som internatophold for konfirmander fra flere sogne kan være et helt forløb til og med konfirmation. Men det kan også være et delvist forløb. I så fald forudsætter biskoppens godkendelse, at der er redegjort for, hvordan konfirmanderne får mulighed for at

gennemføre et fuldt konfirmandforløb, og hvordan det forholder sig med konfirmationen. Arbejdsgruppen indstiller, at ansøgningen skal rumme en redegørelse for disse forhold.

Stk. 3. Tilladelse gives af biskoppen i det stift, hvor den pågældende præst gør tjeneste, og forudsætter, at de i § 16, stk. 3 nævnte betingelser er opfyldte.

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at det er biskoppen i det stift, hvor den præst, som skal forestå internatundervisningsforløbet, gør tjeneste, der har godkendelsesmyndigheden.

§ 18. Den præst, der har forberedt en konfirmand i den anordnede tid, er forpligtet til at konfirmere vedkommende, med mindre der er indgået anden aftale i henhold til § 13 stk. 2.

Kommentar

Det er naturligt og selvfølgelig, at den præst, som har forberedt en konfirmand, også er forpligtet til at konfirmere vedkommende. Det giver sammenhæng i konfirmandforløbet. Arbejdsgruppen indstiller, at det formuleres i anordningen som hovedregel, idet den samtidig er bekendt med, at der er steder, hvor man lokalt af strukturelle grunde løser spørgsmålet anderledes.

Stk. 2. Har en konfirmand forsømt forberedelsen uden gyldig grund eller tilsidesat de af præsten givne anvisninger, kan præsten afvise vedkommende fra forberedelsen og/eller konfirmationen. Konfirmanden kan i så fald ikke antages til forberedelse eller konfirmation i samme forberedelsesperiode af en anden præst, medmindre tilladelse meddeles af biskoppen.

Kommentar

Konfirmation giver kun mening i den evangelisk-lutherske kirke som afslutning på den forberedelse, konfirmanden har deltaget i. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at de gældende sanktionsmuligheder over for konfirmander, der uden gyldig grund forsømmer forberedelsen, fastholdes. I forlængelse af § 9 stk. 2 er det den præst, som forestår undervisningen, der har afgørelsen, hvorfor konfirmanden ikke kan forsætte og blive konfirmeret i samme forberedelsesperiode hos en anden præst. Biskoppen er ankeinstans, jf. også stk. 4.

Stk. 3. Afbrydes forberedelsen hos en præst af andre grunde efter overenskomst med forældre eller værge, kan den fortsættes hos en anden præst, som er villig til at modtage vedkommende.

Kommentar

Hvis en konfirmand afbryder forberedelsen hos en præst af andre grunde end forsømmelse og tilsidesættelse af anordningens krav med forældres eller værges samtykke, kan forberedelsen selvfølgelig fortsættes hos en anden præst. Arbejdsgruppen indstiller, at gældende anordningsformulering fastholdes.

Stk. 4. Præstens afgørelse om at afvise konfirmanden fra forberedelsen eller konfirmationen kan inden 10 dage påklages til biskoppen, hvis afgørelse er endelig.

Kommentar

Af hensyn til konfirmandens retssikkerhed skal præstens afgørelse om afvisning fra forberedelse og konfirmation kunne påklages til en anden instans. Arbejdsgruppen indstiller, at det er biskoppen, der har den endelige afgørelse, og at klagefristen af hensyn til situationen er kort.

§ 19. Ved tilrettelæggelsen og gennemførelsen af konfirmationsforberedelsen skal særlige behov hos udviklingshæmmede konfirmander og konfirmander med forskellige typer af opmærksomhedsforstyrrelse tilgodeses.

Kommentar

Der er ikke i gældende eller tidligere anordninger forordnet noget omkring konfirmander med særlige behov. Arbejdsgruppen indstiller, at det sker med en ny ordning lige som for børnekonfirmandundervisningens vedkommende. Grundlæggende gælder det, at konfirmationsforberedelsen skal tilbydes under former, så alle unge med særlige behov kan få opfyldt målet med den.

Stk. 2. Såfremt der i en almindelig skoleklasse er konfirmander, der har særlige behov, og som har støttelærer i skolen, skal konfirmanden ligeledes have kvalificeret støtte i konfirmationsforberedelsen.

Kommentar

Når børn med særlige behov i en almindelig skoleklasse har støtte i det daglige, er det, fordi det er forudsætning for læringen. Derfor indstiller arbejdsgruppen, at konfirmanden også skal have kvalificeret støtte i konfirmationsforberedelsen.

Stk. 3. For bedst at tilgodese de særlige behov hos den i stk. 1 nævnte gruppe kan der være behov for at samle konfirmanderne på særlige hold. Provsten har ansvaret for tilrettelæggelsen af specialundervisningen. Holdstørrelse, undervisning og tidsmæssig udstrækning skal tilpasses de enkelte holds særlige karakter, og der kan med begrundelse heri ske fravigelser i forhold til det i §§ 11 – 17 fastsatte.

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at konfirmationsforberedelsen skal tilpasses deltagernes situation, niveau og generelle kunnen – også i forhold til form og tidsmæssig udstrækning, ligesom mht., om undervisningen kan foregå i den almindelige konfirmationsforberedelse eller kræver særlige hold. Undervisningen af konfirmander med særlige behov er en specialundervisningsopgave, hvorfor den ikke bare er sognekirkelig, men en provstiopgave. Det er derfor provstens ansvar at sørge for den overordnede tilrettelæggelse af specialundervisningen.

Stk. 4. Provstiudvalgskassen afholder udgiften ved tilbud om konfirmationsforberedelse efter denne bestemmelse.

Kommentar

I forlængelse af at specialundervisningen ikke er en sognekirkelig opgave, men en provstiopgave, indstiller arbejdsgruppen, at udgifterne ved disse særlige tilbud påhviler provstiudvalgskassen.

Kapitel 4 Konfirmationen

§ 20. Konfirmationen foregår i kirken ved en ordinær gudstjeneste og udføres efter de for konfirmation gældende forskrifter og ritualer.

Kommentar

Det er i overensstemmelse med luthersk tradition, at konfirmationen foregår i menighedens ordinære gudstjeneste, hvortil alle umiddelbart har adgang. Arbejdsgruppen indstiller, at gældende anordnings formuleringer om konfirmationen fastholdes, idet der ud over forskrifter for afholdelse også henvises til de gældende, autoriserede ritualer.

§ 21. Konfirmationen afholdes normalt om foråret. Menighedsrådet kan bestemme, at der tillige afholdes konfirmation om efteråret. Konfirmationsdagen fastsættes af sognets præst/præster i samarbejde med menighedsrådet og kan afholdes en søndag eller anden helligdag, dog ikke Langfredag, Påskedag eller Pinsedag. Hvor lokale forhold nødvendiggør det, kan konfirmationen dog uanset bestemmelsen i § 19 finde sted på en hverdag.

Kommentar

Der er stadig lokale grunde til at holde konfirmation både forår og efterår. Beslutningen sorterer under menighedsrådets forvaltning, mens konfirmationsdagen fastlægges af præst/præster og menighedsråd i samarbejde i overensstemmelse med lovgivningen om kompetenceforhold. Udgangspunktet er, at konfirmationen finder sted om søndagen eller en helligdag, med enkelte naturlige undtagelser, men et meget stort antal konfirmander i et sogn kan nødvendiggøre, at der lokalt også kan lægges konfirmationer på en hverdag, typisk en lørdag. Arbejdsgruppen indstiller, at den glædende anordnings formuleringer fastholdes med disse udvidelser.

Stk. 2. I pastorater med flere kirker kan menighedsrådet eller menighedsrådene i fællesskab bestemme, at konfirmation skal afholdes skiftevis i pastoratets kirker.

Kommentar

Et lille antal konfirmander i et eller flere sogne i et pastorat gør det naturligt at samle konfirmationen på skift i en enkelt af pastoratets kirker. Arbejdsgruppen indstiller, at gældende anordnings formulering fastholdes.

Kapitel 5 Muligheder for fravigelser

§ 22. Biskoppen kan, ud over de i §§ 5, 7, 11 og 16 – 18 nævnte muligheder, under særlige omstændigheder give tilladelse til mindre afvigelser fra de i anordningen indeholdte bestemmelser.

Kommentar

Arbejdsgruppen indstiller, at gældende anordnings bestemmelse om biskoppens mulighed for tilladelse til mindre afgivelser under særlige omstændigheder fastholdes.

Nyt forslag til

Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation

Kapitel 1. Almindelige bestemmelser

Kapitel 2. Børnekonfirmandundervisningen

Kapitel 3. Konfirmationsforberedelsen

Kapitel 4. Konfirmationen

Kapitel 5. Mulighed for fravigelser

Kapitel 6. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

Kapitel 1. Almindelige bestemmelser

§ 1. Såvel børnekonfirmandundervisningen som konfirmationsforberedelsen bygger på dåben og er led i folkekirkens dåbsoplæring.

Stk. 2. Formålet er at medvirke til at gøre børnene og de unge fortrolige med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste, samt lære dem, hvad det vil sige at leve i en kristen tro og som en del af det kristne fællesskab.

Kapitel 2 Børnekonfirmandundervisningen

§ 2. Adgang til at deltage i børnekonfirmandundervisningen har alle børn på tredje eller fjerde klassetrin.

§ 3. Børnekonfirmandundervisningens mål skal nås ved at formidle kendskab til kirke og kristendom i mødet med børnenes egne erfaringer og spørgsmål.

§ 4. Det påhviler menighedsrådet at sørge for, at der er et tilbud om børnekonfirmandundervisning til sognets børn.

Stk. 2. Undervisningen kan tilbydes i et samarbejde mellem flere sogne.

Stk. 3. Det påhviler provsten, at der i provstiet er etableret tilbud, der tilgodeser særlige behov hos udviklingshæmmede børn og børn med forskellige typer af opmærksomhedsforstyrrelse.

Provstiudvalgskassen afholder udgifterne ved sådanne tilbud, f.eks. til en støtteunderviser.

§ 5. Ansvar for undervisningen og tilsynet med den påhviler præsten.

Stk. 2. Menighedsrådet antager i nødvendigt omfang en fast medhjælp til undervisningen.

Medhjælperen skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskra-
v, der

stilles til sognemedhjælpere. Ansættelse sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for undervisningen og tilsynet med den.

Stk. 3. Hvor der er uenighed mellem præst og menighedsråd om antagelse af medhjælp eller om behovet herfor, kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse.

Stk. 4. Det tilstræbes, at undervisningen sker i et samarbejde med forældrene.

§ 6. Undervisningens omfang skal være på mindst 16 lektioner af 45 minutters varighed.

Undervisningen gives enten i et forløb over mindst 2 måneder eller i et samlet forløb af mindst 1 uges varighed.

§ 7. Biskoppen kan tiltræde, at et sogn tilbyder børnekonfirmandundervisning

1. på andre måder end bestemt i § 6, og /eller

2. på yderligere klassetrin end bestemt i § 2,

såfremt der er tale om et undervisningsforløb, der opfylder formålet i § 1 og § 3.

§ 8. Deltagelse i børnekonfirmandundervisningen er ikke en forudsætning for at blive konfirmeret.

Kapitel 3 Konfirmationsforberedelsen

§ 9. Adgang til at blive konfirmeret har enhver

1. der er døbt med den kristne dåb, og

2. har modtaget forberedelse til konfirmation i henhold til bestemmelserne i dette kapitel, samt

3. er fortrolig med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste.

Stk. 2. Det påhviler præsten at påse, at de i stk. 1, pkt. 1 -3 nævnte vilkår for konfirmation er opfyldte.

§ 10. Konfirmationsforberedelsens mål skal nås ved at bygge bro mellem konfirmandernes livsverden og evangeliet og at indøve dem i gudstjenestelig praksis.

§ 11. Præsten har ansvaret for tilrettelæggelsen og varetagelsen af konfirmationsforberedelsen, som normalt forudsætter, at konfirmanden har modtaget kristendomsundervisning i folkeskolen eller andetsteds.

Stk. 2. Til undervisningen kan menighedsrådet antage en fast medhjælp, som skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskra, der stilles til sognemedhjælpere. Ansættelse sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for undervisningen og tilsynet med den. Såfremt medhjælperens selvstændige andel af undervisningen overstiger 20 %, skal biskoppens godkendelse indhentes.

Stk. 3. Hvor der er uenighed mellem præst og menighedsråd om antagelse af medhjælp eller om behovet herfor, kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse.

Stk. 4. Det tilstræbes, at forberedelsen sker i samarbejde med forældrene.

§ 12. Konfirmationsforberedelsen foregår på folkeskolens syvende eller ottende klassetrin.

§ 13. Normalt skal en konfirmand forberedes til konfirmation af en sognepræst i bopælspastoratet.

Stk. 2. Dog kan en konfirmand indmeldes til konfirmationsforberedelse hos en anden præst i folkekirken, som er villig til at undervise og eventuelt konfirmere konfirmanden.

§ 14. Konfirmationsforberedelsen finder normalt sted i kirkens lokaler. Hvor forholdene gør det ønskeligt, kan forberedelsen efter anmodning fra præsten med menighedsrådets tilslutning henlægges til et andet af provsten godkendt lokale.

Stk. 2. Efter menighedsrådenes bestemmelse kan konfirmationsforberedelsen finde sted i et samarbejde mellem flere sogne.

§ 15. Antallet af konfirmander på et hold må ikke overstige det for folkeskolens klasser på samme alderstrin gældende. Der tilsigtes en gennemsnitlig holdstørrelse på 22.

Stk. 2. Konfirmanderne forberedes til konfirmation i det skoleår, i hvilket der om foråret afholdes konfirmation. Undervisningsforløbet strækker sig til umiddelbart forud for konfirmationen. Hvor der tillige afholdes konfirmation om efteråret, bør desuden nogle lektioner henlægges til tiden lige forud for denne.

Stk.3. Undervisningsforløbet omfatter mindst 48 lektioner og så vidt muligt 56 lektioner af 45 minutters varighed. Det foregår i to ugentlige lektioner eller i en kombination af ugelektioner og mere samlede moduler/halv- eller heldagsundervisning, hvor det tjener undervisningens formål.

Stk. 4. Inden for samme skoledistrikt bør der tilstræbes en ensartet tilrettelæggelse af tiden for konfirmationsforberedelsen.

§ 16. En begrænset del af konfirmationsforberedelsen kan henlægges til et internatophold.

Stk. 2. Biskoppen kan godkende, at en væsentlig del eller hele konfirmationsforberedelsen for et eller flere konfirmandhold i sognet eller pastoratet henlægges til et internatophold.

Stk. 3. Det er en betingelse for godkendelse, at undervisningsplanen for internatopholdet indgår i, eller udgør, et beskrevet sammenhængende forløb, der opfylder formålet med konfirmationsforberedelsen, såvel vedrørende indhold, holdstørrelse, som antal lektioner.

§ 17. Biskoppen kan godkende, at konfirmationsforberedelsen helt eller delvist henlægges til et internatophold, der tilbydes konfirmander fra et større område. Konfirmationsforberedelsen forestås af en præst med embede i folkekirken.

Stk. 2. Såfremt internatopholdet kun udgør en del af den samlede konfirmationsforberedelse, må der ved ansøgningen redegøres for, hvorledes de deltagende konfirmander erhverver eller har erhvervet den yderligere forberedelse, jfr. herved § 13, og hvilken præst der skal konfirmere de deltagende konfirmander, jfr. § 18.

Stk. 3. Tilladelse gives af biskoppen i det stift, hvor den pågældende præst gør tjeneste, og forudsætter, at de i § 16, stk. 3 nævnte betingelser er opfyldte.

§ 18. Den præst, der har forberedt en konfirmand i den anordnede tid, er forpligtet til at konfirmere vedkommende, med mindre der er indgået anden aftale i henhold til § 13 stk. 2.

Stk. 2. Har en konfirmand forsømt forberedelsen uden gyldig grund eller tilsidesat de af præsten givne anvisninger, kan præsten afvise vedkommende fra forberedelsen og/eller konfirmationen. Konfirmanden kan i så fald ikke antages til forberedelse eller konfirmation i samme forberedelsesperiode af en anden præst, medmindre tilladelse meddeles af biskoppen.

Stk. 3. Afbrydes forberedelsen hos en præst af andre grunde efter overenskomst med forældre eller værge, kan den fortsættes hos en anden præst, som er villig til at modtage vedkommende.

Stk. 4. Præstens afgørelse om at afvise konfirmanden fra forberedelsen eller konfirmationen kan inden 10 dage påklages til biskoppen, hvis afgørelse er endelig.

§ 19. Ved tilrettelæggelsen og gennemførelsen af konfirmationsforberedelsen skal særlige behov hos udviklingshæmmede konfirmander og konfirmander med forskellige typer af opmærksomhedsforstyrrelse tilgodeses.

Stk. 2. Såfremt der i en almindelig skoleklasse er konfirmander, der har særlige behov, og som har støttelærer i skolen, skal konfirmanden ligeledes have kvalificeret støtte i konfirmationsforberedelsen.

Stk. 3. For bedst at tilgodeses de særlige behov hos den i stk. 1 nævnte gruppe kan der være behov for at samle konfirmanderne på særlige hold. Provsten har ansvaret for tilrettelæggelsen af specialundervisningen. Holdstørrelse, undervisning og tidsmæssig udstrækning skal tilpasses de enkelte holds særlige karakter, og der kan med begrundelse heri ske fravigelser i forhold til det i §§ 11 – 17 fastsatte.

Stk. 4. Provstiudvalgs-kassen afholder udgiften ved tilbud om konfirmationsforberedelse efter denne bestemmelse.

Kapitel 4. Konfirmationen

§ 20. Konfirmationen foregår i kirken ved en ordinær gudstjeneste og udføres efter de for konfirmation gældende forskrifter og ritualer.

§ 21. Konfirmationen afholdes normalt om foråret. Menighedsrådet kan bestemme, at der tillige afholdes konfirmation om efteråret. Konfirmationsdagen fastsættes af sognets præst/præster i samarbejde med menighedsrådet og kan afholdes en søndag eller anden helligdag, dog ikke Langfredag, Påskedag eller Pinsedag. Hvor lokale forhold nødvendiggør det, kan konfirmationen dog uanset bestemmelsen i § 19 finde sted på en hverdag.

Stk. 2. I pastorater med flere kirker kan menighedsrådet eller menighedsrådene i fællesskab bestemme, at konfirmation skal afholdes skiftevis i pastoratets kirker.

Kapitel 5. Mulighed for fravigelser

§ 22. Biskoppen kan, ud over de i §§ 5, 7, 11 og 16 – 18 nævnte muligheder, under særlige omstændigheder give tilladelse til mindre afvigelser fra de i anordningen indeholdte bestemmelser.

Kapitel 6. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 23. Anordningen træder i kraft d. - - -

Stk. 2. Følgende bestemmelser ophæves:

- 1) Anordning nr. 744 af 2. december 1989 om konfirmation,
- 2) De endnu gældende bestemmelser i anordning nr. 279 af 9. juli 1968 om konfirmation, som ændret ved anordninger nr. 36 af 11. februar 1972 og nr. 39 af 20. februar 1975, §§ 6 og 7, samt
- 3) Anordning nr. 353 af 9. maj 1994 om indledende konfirmationsforberedelse (dåbsoplæring).

Nyt forslag til

Vejledning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation

Vejledning til børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse

Sognets børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse

Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse af 2010 angiver grundlaget for sognets undervisningstilbud til børn og unge.

Den fastslår, at børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse udgør rygraden i sognets tilbud om dåbsoplæring.

Børnekonfirmandundervisningen bliver oftest i daglig tale lokalt kaldt mini- eller juniorkonfirmandundervisning. Når den også officielt bærer betegnelsen ”konfirmandundervisning”, signalerer ”konfirmand”, at undervisningen på det punkt deler plads med konfirmationsforberedelsen som et bærende led i sognets dåbsoplæring. Samtidig er den betegnet som *børnekonfirmandundervisning*. *Konfirmationsforberedelsen* sigter mod voksenmyndiggørelse i menigheden og forbereder til konfirmationen, mens børnekonfirmandundervisningen er dåbsoplærende børneundervisning i menigheden.

I anordningen er angivet, at ansvaret for tilbud om børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse påhviler sognet. Præst og menighedsråd må i fællesskab løfte det ansvar, der også indebærer menighedens villighed til at bidrage med frivilligt arbejde. Hvis der er få børn og unge i sognet, kan undervisningen tilbydes i samarbejde med ét eller flere nabosogne eller pastorater.

Præsten har det teologiske og pædagogiske ansvar for undervisningen. I børnekonfirmandundervisningen vil det i langt de fleste tilfælde være en fordel at tilknytte en fast undervisningsmedhjælp. I konfirmationsforberedelsen vil undervisningsmedhjælp især komme på tale i de pastorater, hvor præsten har tre eller flere konfirmandhold.

Menighedsrådet har kompetencen til at ansætte. Undervisningen hører under præstens embedsansvar, ligesom præst og fast medhjælp er samarbejdspartnere. Derfor skal præst og menighedsråd finde frem til enighed om ansættelsen og behovet herfor. Kravet om enighed betyder, at hvor flere præster i pastoratet hver for sig har ansvar for undervisning, som der søges medhjælp til, skal enighed opnås mellem menighedsrådet og hver af disse. Tilsvarende gælder, hvor flere pastorer samarbejder om undervisningen. Proceduren kan eventuelt forenkles ved, at præsterne indbyrdes aftaler en struktur for forhandlingerne med menighedsrådet.

Hvor der er tale om fast undervisningshjælp, skal der i fremtidige ansættelser stilles kvalifikationskrav om teologisk og pædagogisk viden, som svarer til de uddannelseskrav, der stilles til sognemedhjælpere.

Undervisningsmedhjælp eller flere undervisere kan ud over en nødvendig arbejdsressource samtidig betyde en styrkelse af børnenes og de unges læringsmuligheder. En bredde i undervisernes kompetencer giver en tilsvarende bredde i den kvalificerende dialog om undervisningens mål og form og i undervisningens praktisk-pædagogiske udførelse. Hvor præsten ikke selv står for undervisningen, vil det være naturligt, at præsten deltager, når gudstjeneste og gudstjenestelige elementer indgår.

Menighedsrådet har ansvaret for at stille påkrævede og tidssvarende rammer til rådighed for undervisningens gennemførelse, herunder velegnede lokaler, mulighed for i forskellige sammenhænge at benytte kirken som læringsrum og pædagogiske hjælpemidler.

Alle udgifter til undervisningen, herunder aflønning af undervisningsmedhjælp, afholdes af de lokale kirkelige ligningsmidler. Udgifter til specialundervisning afholdes af provstiudvalgskassen (se nedenfor).

Præst og menighedsråd har således hver sine opgaver i forhold til sognets dåbsoplæring, men skal arbejde sig frem til en plan, som de fælles er ansvarlige for og forpligtede på.

Børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse er de to forordnede tilbud om kirkelig dåbsoplærende undervisning. De vil kunne inspirere til en række supplerende tilbud, som sognet kan give efter de lokale forhold, igen eventuelt i samarbejde med andre sogne eller pastorer, f.eks. babysalmesang, kirkelige børne- og ungdomskor og klubarbejde. Sognet har også et ansvar for at

sikre et samarbejde med et eventuelt frivilligt kirkeligt børne- og ungdomsarbejde på stedet. Der kan eventuelt udarbejdes en helhedsplan for sognets dåbsoplæring, der også tænker tilbud til ungdomsgruppen efter konfirmationsalderen og voksne ind, herunder muligheden for voksenkonfirmation.

Undervisningens mål

Den fælles overordnede formålsformulering i anordningens § 1 stk. 1 og 2 fastslår, at børnekonfirmandundervisningen og konfirmationsforberedelsen

- er forankret i dåben og dermed i den gudstjenestelige bekendelse
- er dåbsoplæring for det kristne liv nu og i fremtiden
- har både et videns- og et praksisindhold
- er en bevidstgørelse om delagtigheden i det kristne fællesskab.

Den særlige formålsformulering for børnekonfirmandundervisningens ”hvordan” (anordningen § 3) fastslår, at undervisningens mål skal nås gennem formidling af en grundforståelse af kirke og kristendom. Det skal ske med inddragelse af børnenes egne erfaringer, dvs. i en legende udforskning og med opmærksomhed på de eksistentielle spørgsmål, som målgruppen stiller.

Den særlige formålsformulering for konfirmationsforberedelsens ”hvordan” (anordningen § 10) fastslår, at undervisningens mål skal nås ved i alle sammenhænge at bygge bro mellem de unges virkelighed og det kristne evangelium, sådan som det udfolder sig både i trosindhold, gudstjeneste og i dagligt liv. Desuden skal fortrolighed med gudstjenesten nås gennem indøvelse i gudstjenestelig praksis, herunder bøn, bekendelse og salmer. Konfirmandernes gudstjenestedeltagelse er en nødvendig del af undervisningen.

Undervisningens indhold

Børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse har efter sit formål det elementære og centrale evangelisk kristelige som sin kerne. Kernestoffet har baggrund i det bibelske univers, især i Jesu forkyndelse, og gudstjenesten. Nedenfor er det markeret i tre kernestofkredse, der uløseligt er flettet ind i hinanden – også i undervisningspraksis. Der er ikke tale om en prioritering af kernestofkredsene efter relevans, men om nødvendige elementer i al dåbsoplærende undervisning:

- a. *Den kristne tradition*, dvs. *den treenige Gud og frelseshistorien*, som den fortælles i Det Gamle og Det Nye Testamente og udfoldes i kirkehøjtiderne jul, påske og pinse
- b. *Det kristne liv i praksis*, dvs.
 - *Sakramenterne: dåb og nadver*
 - *Trosbekendelsen og Fadervor*
 - *Kirken, gudstjenesten og salmerne*
 - *Bøn og etik*
- c. *Grundlæggende eksistentielle livserfaringer*, dvs. børnenes og de unges egne livsspørgsmål.

Underviseren er frit stillet med henblik på udvælgelsen af eksempler på bibelsk og andet stof, men forpligtet på de ovennævnte grundlæggende elementer i undervisningen.

Det giver sig selv, at når børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse begge har til formål at udfolde det elementære og centrale evangelisk-kristelige, vil der i vid udstrækning være sammenfald mellem de kernefaglige stofområder. Til gengæld vil der være forskel i den konkrete didaktiske stofudvælgelse til de to alderstrin.

Kerneområder for børnekonfirmandundervisningen:

Den kristne tradition:

- Gud som skaber og opretholder
- Frelsehistorien - skabelsen, syndefaldet, Jesu møde med mennesker, hans liv, død og opstandelse, Helligånden og kirkens tilblivelse
- Kirkeåret/højtider: jul, påske, pinse.

Det kristne liv i praksis:

- Bøn og Fadervor
- Kirken, gudstjenesten, salmer og sange
- Sakramenterne: dåb, nadver
- Etik.

Grundlæggende eksistentielle livserfaringer:

- At være skabt og livet som gave
- At leve sammen med andre, forskellighed
- Tro og tvivl
- Venskab og kærlighed
- Ensomhed og svigt
- Død og håb.

Konfirmationsforberedelsens kerneområder:*Den kristne tradition:*

- Den treenige Gud: Gud som skaber og opretholder i Jesus Kristus og Helligånden
- Frelsheshistorien: skabelsen, syndefaldet, Gud og det onde, profetierne om Jesus, Jesu forkyndelse, hans liv, død og opstandelse, Helligånden og kirkens tilblivelse
- Lignelser, underberetninger, eksempelfortællinger
- Bibelen, Den danske Salmebog
- Kristne symboler
- Tro og tvivl
- Tro og naturvidenskab.

Det kristne liv i praksis:

- Bøn og Fadervor
- Kirken, gudstjenesten, bl.a. deltagelse i forskellige former for gudstjenester, Trosbekendelsen, salmer og sange
- Kirkeåret/højtider: jul, hellig tre konger, faste, påske, Kristi himmelfart, pinse, alle helgen, trinitatis
- Sakramenterne: dåb, nadver
- Konfirmation
- Etik
- Mission
- Diakoni.

Grundlæggende eksistentielle livserfaringer:

- At være skabt og livet som gave
- At leve sammen med andre, også dem, der har en anden kultur og religion
- Tro og tvivl
- Tro og viden
- Venskab og kærlighed
- Ensomhed og svigt
- Død og håb.

Undervisningens form

Børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse finder sted i en kirkelig kontekst. Konfirmander og børnekonfirmander samles som menighed, og gudstjenesten er det fortegn, der præger hele undervisningens sigte og form. Indøvelse i kristenliv er et af de centrale mål med undervisningen. Gudstjenestelige og trosintegrerende elementer og gudstjenesteligt inspirerede arbejdsformer har en væsentlig plads. Gudstjenesterummet er et af undervisningens læringsrum. Men ellers deler dåbsoplæringen vilkår med al anden undervisning. Der findes ikke en særlig kirkelig eller kristen pædagogik. Underviseren er forpligtet på en fagdidaktisk gennemtænkt undervisning med opmærksomhed på den aktuelle, almene didaktiske diskussion, men har ellers metodefrihed. Udfordringen er at finde en didaktisk form, der gør budskabet anskueligt og nærværende for de to forskellige årgange, så det kan forstås ud fra deres erfaringshorisont. En række udgivne undervisningsmaterialer kan her være til vejledning og inspiration.

Underviseren

Både præst og andre undervisere må ud over teologisk viden besidde pædagogisk viden og færdigheder. Det indebærer en fordring til stadig fornyelse. Samtidig kræver undervisningen personligt engagement og autencitet, forstået som en personlig troværdighed, der har børnenes og de unges læring som mål og repræsenterer embedet og kirken.

Målgrupperne

Børn og unge er opvokset i en tradition, hvor medbestemmelse, medansvar, kritik og dialog er en selvfølge, og hvor kun en naturlig og begrundet autoritet vinder respekt. De 13-15-årige er samtidig

i en udviklingsperiode i deres liv, hvor fællesskab med jævnaldrende spiller en betydelig rolle i dannelsesprocessen.

Børns og unges forhold til kirke og tro og kristen livspraksis er ligesom deres liv i øvrigt i udstrakt grad individuelt præget af egne erfaringer og behov. Fra litteratur, billeder, film og musik har de erfaringer med religiøst sprog og spirituelle udtryksformer.

Børnekonfirmandundervisningens og konfirmationsforberedelsens formidling af kristendom og kirkelig tradition må integrere disse forhold i læringsprocessen, hvis den skal lykkes. Det gælder såvel børns og unges medejerskab til undervisningen, deres fællesskab, deres individualitet og deres erfaringer.

Konfirmationsforberedelse, dåb og konfirmation

Dåben skal respekteres med dens egen afgørende teologiske betydning. Derfor bør konfirmander, som ikke er døbt, døbes enten tidligt i undervisningsforløbet eller under konfirmationsgudstjenesten. Det er almindeligt, at også ikke-døbte konfirmander deltager i nadveren som en naturlig del af undervisningen.

Samarbejdspartnere omkring undervisningen

Børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse forudsætter et samarbejde med børnenes og de unges forældre. Det handler dels om respekt for forældrene som uomgængelige medspillere omkring børnenes og de unges kristne dannelse, dels om forsøg på at inddrage forældrene i et konkret medejerskab omkring dåbsoplæringen. Det kan udfoldes i forbindelse med forældremøder, forældreundervisning, fælles arrangementer og forældres deltagelse i undervisning og ekskursioner. Som et grundlag for samarbejdet med forældrene om undervisningen vil det være naturligt, at præsten fremlægger sine mål og sin undervisningsplan for forældregruppen, eventuelt på kirkens hjemmeside.

Der bør samtidig være kontakt og gerne tæt samarbejde med skolen før og under forløbet med respekt for skolens og kirkens forskellige opgaver.

Et samarbejde med kolleger i sognet eller på tværs af sognegrænser, kirkelige medarbejdere og frivillige hjælpere, bl.a. de frivillige kirkelige organisationer, kan også være med til at styrke undervisningen. De frivillige, kirkelige børne- og ungdomsorganisationer har i forvejen god

erfaring med formidling til målgrupperne og kan samtidig bidrage til at skabe sammenhæng for børn og unge både før, under og efter undervisningsforløbene.

For at fremme og styrke den kristne oplæring i sognet kan der nedsættes et dåbsoplæringsudvalg. Udvalget består af repræsentanter fra de frivillige folkekirkelige børne – og ungdomsorganisationer, menighedsråd og præst (er), sognemedhjælper (e) m.fl. Udvalget er et samtaleforum med henblik på gensidig orientering om arbejdet set i relation til den kristne oplæring og koordinering af aktiviteter og om muligt samarbejde om fælles arrangementer.

Menighedsrådet skal som medansvarlig for undervisningen ikke blot skaffe rammer og økonomi. Det er centralt for både børnekonfirmandundervisningen og konfirmationsforberedelsen, at menighedsrådet bliver orienteret om indhold og metode og gerne inddraget, hvor der er mulighed for det.

Rammer for undervisningen

Lokaler

Undervisningen bør så vidt muligt have hjemsted i kirkens egne lokaler. Det betyder ofte let adgang til kirken som lærings- og gudstjenesterum.

Nye strukturer for børnekonfirmandundervisningen og konfirmationsforberedelsen, eventuelt i samarbejde mellem flere sogne og menighedsråd, kræver fleksible løsninger mht. lokaler. Provsten er godkendende instans og kan være part i beslutningerne.

Undervisningen stiller nogle grundlæggende lokalekrav om rummelighed, gode lyd-, lys- og ventilationsforhold, værkstedsmuligheder, teknisk og andet materiel.

Struktur og rammer

Børnekonfirmandundervisningen

Børnekonfirmandundervisningen kan have forskellig struktur og form alt efter lokale muligheder, f.eks. regelmæssig ugeundervisning over et antal måneder, kortere ugeundervisning i kombination med en eller flere dage/en weekend, en uges heldagsundervisning mm. Det er et krav, at

undervisningen har karakter af et samlet undervisningsforløb, der udfolder det i anordningen angivne formål og kernestof.

Børnekonfirmandundervisningen strækker sig over minimum 16 undervisningslektioner af 45 minutter, men hvor der er ressourcer til det, kan forløbet gerne forlænges. Den skal foregå enten på tredje eller fjerde klassetrin. Lokale forhold kan gøre, at det er oplagt at vælge det ene frem for det andet. I et samarbejde med skolen bør det tilstræbes, at ugeundervisningen kan ligge umiddelbart i forlængelse af skoledagen.

Der kan ikke angives en normerende holdstørrelse, da den vil afhænge af, hvilken form børnekonfirmandundervisningen har i sognet. Hvis holdstørrelsen overstiger 20 er det tilrådeligt, at der ud over den ansvarlige underviser er endnu en voksen til stede med eller uden underviseransvar.

Konfirmationsforberedelsen

Konfirmationsforløbet strækker sig over et skoleår fra august og til konfirmationen omkring maj. Det betyder tilstræbt 56 undervisningslektioner af 45 minutter, minimum 48 lektioner, hvor der undervises i ugentlige dobbeltlektioner. Der er hjemmel til at lægge undervisningen inden for syvende eller ottende klasses normale skoletid. Tidspunktet på dagen er ikke i sig selv afgørende. Hvor det tjener undervisningens formål, kan dele af undervisningsforløbet samles i halve/hele dage og weekender eller internatophold. Det anbefales, at mindst halvdelen af forløbet foregår som ugeundervisning.

Der skal være mulighed for at modtage en hel folkeskoleklasse til konfirmationsforberedelse. Men holdstørrelsen må til gengæld ikke overstige det maksimale antal elever for folkeskolens klasser på alderstrinnet.

Særlige undervisningssammenhænge

Konfirmationsforberedelse som fjernundervisning

Den stigende internationale mobilitet i befolkningen gør, at der er stadig flere konfirmander, som ikke kan deltage på almindelige undervisningsvilkår, fordi de befinder sig i udlandet på undervisningstidspunktet. I den situation kan fjernundervisning bl.a. via Internettet og De Danske Sømands- og Udlandskirker, komme på tale enten som supplement til eller erstatning for deltagelse i sognets undervisning. Undervisningen skal opfylde anordningens bestemmelser om mål og indhold, men må nødvendigvis have sin særlige struktur.

Konfirmationsforberedelse som internatophold

Af samme grund har anordningen § 17 en mulighed for, at konfirmationsforberedelsen efter ansøgning til biskoppen helt eller delvist kan henlægges til et internatophold. Det vil typisk være kirkelige organisationer, der lægger rammerne for internatet og udbyder det, men det skal være en præst med ansættelse i folkekirken, der står for undervisningen, som skal opfylde anordningens bestemmelser om mål og indhold. Det skal samtidig være afklaret, hvilken præst der skal konfirmere de konfirmander, der ikke følger undervisning i bopælssognet, men modtager den på et internatophold.

Dansk Kirke i Sydslesvig

Dansk Kirke i Sydslesvig virker i tilslutning til "Danske Sømands- og Udlandskirker" (DSUK) under folkekirkeligt tilsyn. Mål og indhold i anordningen gælder også børnekonfirmandundervisning og konfirmationsforberedelse her, men udformning og struktur må indrettes efter de særlige forhold, som menighedsarbejdet kan foregå under.

Børn og unge med særlige behov

Børn og unge med særlige behov har ret til dåbsoplæring i folkekirken på linje med andre døpte. Undervisningen skal tilpasses deltagernes situation, niveau og generelle kunnen. Der er en afgørende forskel på, om der er tale om et udviklingshæmmet barn eller børn og unge med forskellige typer af opmærksomhedsforstyrrelse, ligesom der inden for de grupper i sig selv er store forskelle. Det betyder under alle omstændigheder, at der må ske en tilpasning i forhold til de almindelig gældende regler for dåbsoplæringen omkring f.eks. form og tidsmæssig udstrækning. Den store differentiering spiller også en rolle for, hvordan tilbuddet om børnekonfirmandundervisning og konfirmation kan gives lokalt. Derfor er det provstens ansvar at strukturere og tilrettelægge specialundervisningen, hvor den ikke kan være en del af den almindelige dåbsoplæring i et sogn.

Det er vigtigt i den sammenhæng at tage højde for egnede lokaleforhold og handicapvenlige adgangsforhold både til undervisningssted og kirke.

Det er også væsentligt, at kirken arbejder på at skabe gode relationer mellem kirke, forældre, evt. bosted og plejeforældre samt skole.

Underviserne

Præster og faste medhjælpere, som varetager specialundervisningen, bør deltage i efteruddannelseskurser, der er rettet mod undervisere af børn og unge med særlige behov. Det gælder kurser, som udbydes såvel inden for som uden for folkekirkeligt regi.

For forberedelsen af både opmærksomhedsforstyrrede og udviklingshæmmede må det tilstræbes, at hvert provsti har en præst, der har dette som sit særlige fokusområde. Arbejdet skal være indregnet i præstens arbejdskvote, og det bør være en person, der har interesse for dette felt. Det er særligt vigtigt, at præsten med dette specialeområde deltager i en løbende efteruddannelse.

Udgifter til specialundervisningen

Da specialundervisningen er en folkekirkelig opgave og ikke kun sognekirkelig, finansieres udgifter til materialer, medhjælp, transport mm. af provstiudvalgskassen.

Børnekonfirmandundervisningen

Når et barn med særlige behov går i en almindelig skoleklasse, giver det sig selv, at det får tilbuddet om børnekonfirmandundervisning sammen med de øvrige børn på klassetrinnet. Hvis barnet har tilknyttet støttelærer i skolen, kan der være behov for kvalificeret støtte også i børnekonfirmandundervisningen.

Forskellen i type af handicap i børnegruppen og tilsvarende forskel i skolestruktur gør, at tilbuddet om børnekonfirmandundervisning ikke altid kan gives lokalt i det enkelte sogn. Hvis barnet går i en specialklasse, enten i forbindelse med en folkeskole eller på en specialskole i provstiet, er det provstens opgave at strukturere tilbuddet og fordele undervisningsopgaverne.

Konfirmationsforberedelsen

Kirken har en forpligtelse til at sørge for, at både konfirmationsforberedelsen og konfirmationen kan finde sted på betingelser, der opfylder målet for konfirmander med særlige behov. Det får indflydelse både på form og struktur, der må tilpasses det enkelte hold. På de punkter er der hjemmel til afvigelse i forhold til anordningens almindelige bestemmelser.

Særligt for opmærksomhedsforstyrrede

Når en konfirmand med opmærksomhedsforstyrrelser som f.eks. ADHD, Asperger, Tourettes Syndrom eller andre varianter på autismspektret går i en almindelig skoleklasse, skal konfirmanden gå sammen med sine klassekammerater til konfirmationsforberedelse. Det er vigtigt, at præsten får information om konfirmandens opmærksomhedsforstyrrelse, før forberedelsen indledes. Det sker ved kontakt med skolen eller specialskolen og ved henvendelse fra forældrene. Hvis konfirmanden har støttelærer i skolen, skal han/hun også have det i konfirmationsforberedelsen. Det skal helst være den samme lærer som i skolen, da konfirmanden har krav på kontinuitet i støttfunktionen.

Såfremt der er tale om konfirmander fra specialskoler, skal provstiets præst med særligt ansvar for området i samarbejde med provsten organisere undervisning og vidensdeling blandt provstiets præster. Opgaven er folkekirkelig og skal ikke løses på sogneniveau. Specialskolen skal vide, hvilken præst der varetager undervisningsopgaven.

Særligt for udviklingshæmmede

Udviklingshæmmede konfirmander har brug for et langt, kontinuerligt forløb, hvor de enkelte lektioner kan være af kortere varighed, end det almindeligvis er tilfældet.

Kirkerummet meddeler sig på en helt særlig måde til denne gruppe af konfirmander. Derfor er det væsentligt, at dele af konfirmandforberedelsen kan finde sted i selve kirkerummet. Med henblik på forberedelsen bør man i provstiet vælge den kirke, som har behørig og lette adgangsforhold for handicappede.

Musik spiller også en stor rolle i forberedelsen af udviklingshæmmede, og organisten på undervisningsstedet bør medvirke i undervisningen.

Forberedelsen af udviklingshæmmede er en folkekirkelig opgave, der på provstiplan bør løses et enkelt sted.

Bilag 1: Synoptisk sammenstilling af nyt forslag til anordning med gældende og tidligere anordninger

<p>Nyt forslag til</p> <p>Anordning om børnekonfirmandundervisning og konfirmation:</p> <p>Kapitel 1. Almindelige bestemmelser Kapitel 2. Børnekonfirmandundervisningen Kapitel 3. Konfirmationsforberedelsen Kapitel 4. Konfirmationen Kapitel 5. Mulighed for fravigelser Kapitel 6. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.</p>	<p>Anordning om konfirmation</p> <p>AND nr. 744 af 2/12 1989</p> <p>Kapitel 1. Almindelige bestemmelser Kapitel 2. Konfirmationsforberedelsen Kapitel 3. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.</p> <p>VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:</p>	<p>Anordning om indledende konfirmationsforberedelse (dåbsoplæring)</p> <p>AND nr. 353 af 9/5 1994</p> <p>VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:</p>
<p>Kapitel 1. Almindelige bestemmelser</p> <p>§ 1. Såvel børnekonfirmandundervisningen som konfirmationsforberedelsen bygger på dåben og er led i folkekirkens dåbsoplæring</p> <p>Stk. 2. Formålet er at medvirke til at gøre børnene og de unge fortrolige med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste, samt lære dem, hvad det vil sige at leve i en kristen tro og som en del af det kristne fællesskab.</p>	<p>Kapitel 2. Konfirmationsforberedelsen</p> <p>§ 4. Konfirmationsforberedelsen bygger på dåben og sigter på at styrke konfirmandens fortrolighed med den kristne børnelærdom og folkekirkens gudstjeneste.</p>	<p>§ 1. Formålet med ordningen er at medvirke til børns fortrolighed med den kristne børnelærdom og folkekirkens gudstjeneste, og dermed at styrke grundlaget for den almindelige konfirmationsforberedelse.</p>
<p>Kapitel 2. Børnekonfirmandundervisningen</p> <p>§ 2. Adgang til at deltage i børnekonfirmandundervisningen har alle børn på tredje eller fjerde klassetrin.</p> <p>§ 3. Børnekonfirmandundervisningens mål skal nås ved at formidle kendskab til kirke og kristendom i mødet med børnenes egne erfaringer og spørgsmål.</p> <p>§ 4. Det påhviler menighedsrådet at sørge for, at der er et tilbud om børnekonfirmandundervisning til sognets børn.</p> <p>Stk. 2. Undervisningen kan tilbydes i et samarbejde mellem flere sogne.</p> <p>Stk. 3. Det påhviler provsten, at der i provstiet er etableret tilbud, der tilgodeser særlige behov hos udviklingshæmmede børn og børn med forskellige typer af opmærksomhedsforstyrrelse. Provstiuvalgskassen afholder udgifterne ved sådanne tilbud, f.eks. til en støtteunderviser.</p> <p>§ 5. Ansvar for undervisningen og tilsynet med den påhviler præsten.</p> <p>Stk. 2. Menighedsrådet antager i nødvendigt omfang en fast medhjælp til undervisningen. Medhjælperen skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskrav, der stilles til sognemedhjælpere. Ansættelse sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for undervisningen og tilsynet med den.</p> <p>Stk. 3. Hvor der er uenighed mellem præst og</p>		<p>§ 2. Ordningen kan etableres i et sogn eller pastorat, når en præst og vedkommende menighedsråd er enige derom.</p> <p>§ 3. Ordningen er et tilbud til børn i alderen fra 9 år og opefter, svarende til folkeskolens 3. eller højere klassetrin. Den etableres således, at alle deltagere på et hold er fra samme alderstrin/ klassetrin.</p> <p>Stk. 2. Børn, der ikke har deltaget i den indledende konfirmationsforberedelse, deltager på lige fod med de øvrige børn i den almindelige konfirmationsforberedelse.</p> <p>§ 4. Forberedelsen tilrettelægges således, at børnene ud fra en gudstjenstlig sammenhæng mødes om bibelfortælling, salmer, bibelhistoriske sange, bøn og bekendelse.</p> <p>Stk. 2. Forberedelsen skal foregå under hensyntagen til folkeskolens læseplan for faget kristendomskundskab, således at der ikke overflyttes undervisningssammenhænge fra</p>

<p>menighedsråd om antagelse af medhjælp eller om behovet herfor, kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse. <i>Stk. 4.</i> Det tilstræbes, at undervisningen sker i et samarbejde med hjemmene.</p> <p>§ 6. Undervisningens omfang skal være på mindst 16 lektioner af 45 minutters varighed. Undervisningen gives enten i et forløb over mindst 2 måneder eller i et samlet forløb af mindst 1 uges varighed.</p> <p>§ 7. Biskoppen kan tiltræde, at et sogn tilbyder børnekonfirmandundervisning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. på andre måder end bestemt i § 6, og /eller 2. på yderligere klassetrin end bestemt i § 2, såfremt der er tale om et undervisningsforløb, der opfylder formålet i § 1 og § 3. <p>§ 8. Deltagelse i børnekonfirmandundervisningen er ikke en forudsætning for at blive konfirmeret.</p>		<p>skolen til kirken.</p> <p>§ 5. Indledende konfirmationsforberedelse afvikles inden for et år og kan omfatte indtil 40 timer pr. hold. Den skal foregå uden for børnenes skoletid og så vidt muligt i de samme lokaler som den almindelige konfirmationsforberedelse.</p> <p>§ 6. Præsten har ansvaret for den indledende konfirmationsforberedelse, der tilrettelægges i samråd med forældrene.</p>
<p>Kapitel 3 Konfirmationsforberedelsen</p> <p>§ 9. Adgang til at blive konfirmeret har enhver</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. der er døbt med den kristne dåb, og 2. har modtaget forberedelse til konfirmation i henhold til bestemmelserne i dette kapitel, samt 3. er fortrolig med den kristne tros elementære indhold og folkekirkens gudstjeneste. <p><i>Stk. 2.</i> Det påhviler præsten at påse, at de i stk. 1, pkt. 1 -3 nævnte vilkår for konfirmation er opfyldte.</p> <p>§ 10. Konfirmationsforberedelsens mål skal nås ved at bygge bro mellem konfirmandernes livsverden og evangeliet og at indøve dem i gudstjenestelig praksis.</p> <p>§ 11. Præsten har ansvaret for tilrettelæggelsen og varetagelsen af konfirmationsforberedelsen, som normalt forudsætter, at konfirmanden har modtaget kristendomsundervisning i folkeskolen eller andetsteds.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Til undervisningen kan menighedsrådet antage en fast medhjælp, som skal have en teologisk og pædagogisk viden svarende til de uddannelseskrav, der stilles til sognemedhjælperne. Ansættelse sker i enighed mellem menighedsrådet og den eller de præster, der har ansvaret for undervisningen og tilsynet med den. Såfremt medhjælperens selvstændige andel af undervisningen overstiger 20 %, skal biskoppens godkendelse indhentes.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Hvor der er uenighed mellem præst og menighedsråd om antagelse af medhjælp, eller om behovet derfor kan sagen indbringes for biskoppen til afgørelse.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Det tilstræbes, at forberedelsen sker i samarbejde med hjemmene.</p> <p>§ 12. Konfirmationsforberedelsen foregår på folkeskolens syvende eller ottende klassetrin.</p> <p>§ 13. Normalt skal en konfirmand forberedes til konfirmation af en sognepræst i bopælspastoratet.</p>	<p>Kapitel 1. Almindelige bestemmelser</p> <p>§ 1. Adgang til at blive konfirmeret har enhver, der er døbt med den kristne dåb, har modtaget forberedelse til konfirmation og er fortrolig med den kristne børnelærdom og folkekirkens gudstjeneste.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Det påhviler præsten at påse, at de i stk. 1 anførte vilkår er opfyldte.</p> <p>§ 5. Præsten har ansvaret for tilrettelæggelsen og varetagelsen af konfirmationsforberedelsen, som normalt forudsætter, at konfirmanden har modtaget kristendomsundervisning i folkeskolen eller andetsteds.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Det tilstræbes, at der i forberedelsestiden er et samarbejde mellem præsten og hjemmene.</p> <p>§ 6. Konfirmationsforberedelsen foregår på folkeskolens højere klassetrin, tidligst fra syvende klasse.</p> <p>§ 7. Normalt skal et barn forberedes til</p>	

<p><i>Stk. 2.</i> Dog kan en konfirmand indmeldes til konfirmationsforberedelse hos en anden præst i folkekirken, som er villig til at undervise og eventuelt konfirmere konfirmanden.</p> <p>§ 14. Konfirmationsforberedelsen finder normalt sted i kirkens lokaler. Hvor forholdene gør det ønskeligt, kan forberedelsen efter anmodning fra præsten med menighedsrådets tilslutning henlægges til et andet af provsten godkendt lokale.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Efter menighedsrådenes bestemmelse kan konfirmationsforberedelsen finde sted i et samarbejde mellem flere sogne.</p> <p>§ 15. Antallet af konfirmander på et hold må ikke overstige det for folkeskolens klasser på samme alderstrin gældende. Der tilsigtes en gennemsnitlig holdstørrelse på 22.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Konfirmanderne forberedes til konfirmation i to ugentlige lektioner i det skoleår, i hvilket der om foråret afholdes konfirmation. Hvor der tillige afholdes konfirmation om efteråret, bør desuden nogle lektioner henlægges til tiden lige forud.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Undervisningsforløbet omfatter mindst 48 lektioner og så vidt muligt 56 lektioner af 45 minutters varighed. Det foregår i to ugentlige lektioner eller i en kombination af ugelektioner og mere samlede moduler/halv- eller heldagsundervisning, hvor det tjener undervisningens formål.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Inden for samme skoledistrikt bør der tilstræbes en ensartet tilrettelæggelse af tiden for konfirmationsforberedelsen.</p> <p>§ 16. En begrænset del af konfirmationsforberedelsen kan henlægges til et internatophold.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Biskoppen kan godkende, at en væsentlig del eller hele konfirmationsforberedelsen for et eller flere konfirmandhold i sognet eller pastoratet henlægges til et internatophold.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Det er en betingelse for godkendelse, at undervisningsplanen for internatopholdet indgår i, eller udgør, et beskrevet sammenhængende forløb, der opfylder formålet med konfirmationsforberedelsen, såvel vedrørende indhold, holdstørrelse, som antal lektioner.</p> <p>§ 17. Biskoppen kan godkende, at konfirmationsforberedelsen helt eller delvist henlægges til et internatophold, der tilbydes konfirmander fra et større område. Konfirmationsforberedelsen forestås af en præst med embede i folkekirken.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Såfremt internatopholdet kun udgør en del af den samlede konfirmationsforberedelse, må der ved ansøgningen redegøres for, hvorledes de deltagende konfirmander erhverver eller har erhvervet den yderligere forberedelse, jfr. herved § 13, og hvilken præst der skal konfirmere de deltagende konfirmander, jfr. § 18.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Tilladelse gives af biskoppen i det stift, hvor den pågældende præst gør tjeneste, og forudsætter, at de i § 16, stk. 3 nævnte betingelser er opfyldte.</p>	<p>konfirmation i det pastorat, hvori det bor. Dog kan et barn indmeldes til konfirmationsforberedelse hos en anden præst i folkekirken, som er villig til at konfirmere barnet.</p> <p>§ 8. Konfirmationsforberedelsen finder normalt sted i præstegårdens eller kirkens konfirmandstue. Hvor forholdene gør det ønskeligt, kan forberedelsen efter anmodning fra præsten med menighedsrådets tilslutning henlægges til et andet af provsten godkendt lokale.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Efter menighedsrådenes bestemmelse kan konfirmationsforberedelsen finde sted i indtil 2 af pastoratets sogne eller kirkedistrikter. Dog må menighedsrådet i annekssognet (kirkedistriktet) i så tilfælde stille et af provsten godkendt lokale til rådighed.</p> <p>§ 10. Antallet af konfirmander på et hold må ikke overstige 28. Der tilsigtes en gennemsnitlig holdstørrelse på højst 22.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Konfirmanderne forberedes til konfirmation i to ugentlige lektioner i det skoleår, i hvilket der om foråret afholdes konfirmation. Hvor der tillige afholdes konfirmation om efteråret, bør desuden nogle lektioner henlægges til tiden lige forud. Forberedelsen, der afsluttes umiddelbart forud for konfirmationen, skal omfatte mindst 48 lektioner og så vidt muligt 56 lektioner.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Inden for samme kommune eller skoledistrikt bør der tilstræbes en ensartet tilrettelæggelse af tiden for konfirmationsforberedelsen.</p> <p>§ 9. Biskoppen i det stift, hvori en konfirmandlejr agtes afholdt, kan tillade, at konfirmationsforberedelsen, som finder sted i den pågældende konfirmandlejr, delvis træder i stedet for sædvanlig konfirmationsforberedelse. Konfirmationsforberedelsen i sådanne lejre foregår efter en af vedkommende biskop godkendt plan og varetages af en præst i folkekirken. De i § 10 anførte bestemmelser om holdstørrelse og lektionernes antal finder tilsvarende anvendelse på konfirmandlejr.</p> <p><i>Stk. 2.</i> I ganske særlige tilfælde kan vedkommende biskop give tilladelse til, at en konfirmandlejr helt træder i stedet for sædvanlig konfirmationsforberedelse.</p>	
---	---	--

<p>§ 18. Den præst, der har forberedt en konfirmand i den anordnede tid, er som regel berettiget og forpligtet til at konfirmere vedkommende, med mindre der er indgået anden aftale i henhold til § 13, stk. 2..</p> <p>Stk. 2. Har en konfirmand forsømt forberedelsen uden gyldig grund eller tilsidesat de af præsten givne anvisninger, kan præsten afvise vedkommende fra forberedelsen og/eller konfirmationen. Konfirmanden kan i så fald ikke antages til forberedelse eller konfirmation i samme forberedelsesperiode af en anden præst, medmindre tilladelse meddeles af biskoppen.</p> <p>Stk. 3. Afbrydes forberedelsen hos en præst af andre grunde efter overenskomst med forældre eller værge, kan den fortsættes hos en anden præst, som er villig til at modtage vedkommende.</p> <p>Stk. 4. Præstens afgørelse om at afvise konfirmanden fra forberedelsen eller konfirmationen kan inden 10 dage påklages til biskoppen, hvis afgørelse er endelig.</p> <p>§ 19. Ved tilrettelæggelsen og gennemførelsen af konfirmationsforberedelsen skal særlige behov hos udviklingshæmmede konfirmander og konfirmander med forskellige typer af opmærksomhedsforstyrrelse tilgodeses.</p> <p>Stk. 2. Såfremt der i en almindelig skoleklasse er konfirmander, der har særlige behov, og som har støttelærer i skolen, skal konfirmanden ligeledes have kvalificeret støtte i konfirmationsforberedelsen.</p> <p>Stk. 3. For bedst at tilgodese de særlige behov hos den i stk. 1 nævnte gruppe kan der være behov for at samle konfirmanderne på særlige hold. Provsten har ansvaret for tilrettelæggelsen af specialundervisningen. Holdstørrelse, undervisning og tidsmæssig udstrækning skal tilpasses de enkelte holds særlige karakter, og der kan med begrundelse heri ske fravigelser i forhold til det i §§ 11 – 17 fastsatte.</p> <p>Stk. 4. Provstiudvalgskassen afholder udgiften ved tilbud om konfirmationsforberedelse efter denne bestemmelse.</p>	<p>§ 11. Den præst, der har forberedt en konfirmand i den anordnede tid, er som regel berettiget og forpligtet til at konfirmere vedkommende.</p> <p>Stk. 2. Har en konfirmand forsømt forberedelsen uden gyldig grund eller tilsidesat de af præsten givne anvisninger, kan præsten afvise vedkommende fra forberedelsen og/eller konfirmationen. Konfirmanden kan i så fald ikke antages til forberedelse eller konfirmation i samme forberedelsesperiode af en anden præst, medmindre tilladelse meddeles af biskoppen.</p> <p>Stk. 3. Afbrydes forberedelsen hos en præst af andre grunde efter overenskomst med forældre eller værge, kan den fortsættes hos en anden præst, som er villig til at modtage vedkommende.</p>	
<p>Kapitel 4. Konfirmationen</p> <p>§ 20. Konfirmationen foregår i kirken ved en ordinær gudstjeneste og udføres efter de for konfirmation gældende forskrifter og ritualer.</p> <p>§ 21. Konfirmationen afholdes normalt om foråret umiddelbart efter forberedelsens afslutning. Menighedsrådet kan bestemme, at der tillige afholdes konfirmation om efteråret. Konfirmationsdagen fastsættes af sognets præst/præster i samarbejde med menighedsrådet, og kan afholdes en søndag eller anden helligdag, dog ikke Langfredag, Påskedag eller Pinsedag. Hvor lokale forhold nødvendiggør det, kan konfirmationen dog uanset bestemmelsen i § 19 finde sted på en hverdag.</p> <p>Stk. 2. I pastorater med flere kirker kan menighedsrådet eller menighedsrådene i forening bestemme, at konfirmation skal afholdes skiftevis i pastoratets kirker.</p>	<p>§ 2. Konfirmationen foregår i kirken ved en ordinær gudstjeneste og udføres efter de for konfirmation gældende forskrifter.</p> <p>§ 3. Konfirmationen afholdes normalt om foråret umiddelbart efter forberedelsens afslutning på en søndag eller anden helligdag, dog ikke Langfredag, Påskedag eller Pinsedag. Menighedsrådet kan bestemme, at der tillige afholdes konfirmation om efteråret. Konfirmationsdagen fastsættes af sognets præst/præster.</p> <p>Stk. 2. I pastorater med flere kirker kan menighedsrådet eller menighedsrådene i forening bestemme, at konfirmation skal afholdes skiftevis i pastoratets kirker.</p>	
<p>Kapitel 5. Mulighed for fravigelser</p> <p>§ 22. Biskoppen kan, ud over de i §§ 5, 7, 11, og 17 – 18 nævnte muligheder, under særlige omstændigheder give tilladelse til mindre afvigelser fra de i anordningen indeholdte bestemmelser.</p>	<p>§ 12. Biskoppen kan under særlige omstændigheder give tilladelse til mindre afvigelser fra de i anordningen indeholdte bestemmelser om konfirmationsforberedelse og</p>	<p>§ 7. I særlige tilfælde kan biskoppen tillade afvigelser fra foranstående bestemmelser.</p>

	konfirmation.	
<p>Kapitel 6. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.</p> <p>§ 23. Anordningen træder i kraft d. - - - <i>Stk. 2.</i> Følgende bestemmelser ophæves: 1) Anordning nr. 744 af 2. december 1989 om konfirmation, 2) De endnu gældende bestemmelser i anordning nr. 279 af 9. juli 1968 om konfirmation, som ændret ved anordninger nr. 36 af 11. februar 1972 og nr. 39 af 20. februar 1975, §§ 6 og 7, samt 3) Anordning nr. 353 af 9. maj 1994 om indledende konfirmationsforberedelse (dåbsoplæring).</p>	<p>Kapitel 3. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.</p> <p>§ 13. Anordningen træder i kraft den 1. august 1990. <i>Stk. 2.</i> Anordning nr. 279 af 9. juli 1968 om konfirmation, som ændret ved anordninger nr. 36 af 11. februar 1972 og nr. 39 af 20. februar 1975, ophæves, bortset fra bestemmelserne i §§ 6 og 7.</p> <p>§ 14. Anordningen gælder ikke for Grønland. <i>Stk. 2.</i> På Færøerne er vicebiskoppen bemyndiget til at tillade afvigelser fra anordningen i det omfang, de særlige forhold på Færøerne gør det nødvendigt.</p> <p><i>De i § 13 nævnte endnu gældende §§ 6 og 7 i den tidl. anordning af 9. juli 1968 lyder som følger:</i></p> <p>§ 6. Konfirmationen foregår i kirken ved den almindelige gudstjeneste og indledes efter prædiken over dagens tekst med en passende salme. Konfirmationshandlingen består i en kort tale af præsten til konfirmanderne - om præsten ønsker det i forbindelse med en samtale med dem - derefter bekendelse af forsagelsen og troen og endelig en henvendelse til hver enkelt konfirmand på en af følgende to måder:</p> <p>I. Med navns nævnelse spørger præsten hvert enkelt barn, og barnet svarer ja til hvert spørgsmål:</p> <p>Forsager du Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen? Tror du på Gud Fader, den almægtige, og på Jesus Kristus, hans enbårne Søn, og på Helligånden, alt som vor kristne tro lyder? Er det din vilje at blive i denne din dåbs pagt indtil din sidste stund?</p> <p>Hvis præsten ønsker det, kan det sidste spørgsmål udelades. Herefter kan præsten give hvert enkelt barn hånden.</p> <p>Under håndspåleggelse velsigner præsten børnene med følgende ord: Den treenige Gud, som har antaget dig som sit barn i den hellige dåb og gjort dig til arving til det evige liv, han bevare dig i din dåbs nåde indtil din sidste stund! Han give dig bestandighed i din tro, din sjæl til salighed!</p> <p>II. Med navns nævnelse og under håndspåleggelse velsigner præsten hver enkelt konfirmand med følgende ord: Den almægtige Gud, vor Herre Jesu Kristi Fader, som har taget imod dig som sit barn i den hellige dåb og gjort dig til arving til det evige liv, han bevare dig i din dåbs nåde, din sjæl til salighed!</p> <p>Præsten er dog berettiget til at benytte den i den hidtil gældende konfirmationsanordning af 22.</p>	<p>§ 8. Anordningen træder i kraft den 1. august 1994. <i>Stk. 2.</i> Anordning nr. 301 af 20. maj 1987 om forsøgsmæssig etablering af en frivillig indledende konfirmationsforberedelse (dåbsoplæring), som ændret ved anordning nr. 747 af 9. november 1990, ophæves. <i>Stk. 3.</i> Anordningen gælder ikke for Færøerne og Grønland.</p>

	<p>april 1955 anvendte formulering af ritualet, såfremt han måtte foretrække denne.</p> <p>Efter en salme fortsættes og afsluttes gudstjenesten som sædvanlig.</p> <p>§ 7. Ved den i § 6 nævnte samtale med konfirmanderne iagttager præsten, at den ikke skal være en kundskabsprøve, men en samtale til opbyggelse og belæring. Hvor præst og menighedsråd anser det for ønskeligt, kan samtalen henlægges til en gudstjeneste på en forudgående søgnedag eller helligdag</p>	
--	---	--

Bilag 2: Vejledning om konfirmation af 23.januar 1990

Vejledning om konfirmation

(Til præster og menighedsråd)

I. Anordning om konfirmation

Ved anordning nr. 744 af 2. december 1989 om konfirmation ophæves anordning nr. 279 af 9. juli 1968 om konfirmation, som ændret ved anordninger nr. 36 af 11. februar 1972 og nr. 39 af 20. februar 1975, dog bortset fra §§ 6 og 7.

Den nye anordning, der er optrykt som bilag I til denne vejledning, træder i kraft den 1. august 1990. Anordningen tilstræber en forenkling og ajourføring af de tidligere bestemmelser og adskiller sig især på nedennævnte punkter fra disse:

1. Anordningen indeholder ingen rituelle bestemmelser om konfirmationshandlingens udførelse, men anfører alene i § 2, at konfirmationen udføres efter de for konfirmation gældende forskrifter. Indtil der eventuelt autoriseres et nyt ritual for udførelse af konfirmation, skal konfirmationshandlingen som følge heraf foretages i henhold til de rituelle forskrifter, der indeholdes i §§ 6 og 7 i anordning af 9. juli 1968, og som er opretholdt ved den nye anordnings § 13.
2. Der kan som hidtil afholdes konfirmation både forår og efterår, men § 3 i den nye anordning fastsætter foråret umiddelbart efter forberedelsens afslutning som det normale konfirmationstidspunkt. Det overlades til præsterne at fastsætte konfirmationsdagen, bortset fra at konfirmationen stadig skal afholdes på en søndag eller anden helligdag, dog ikke Langfredag, Påskedag og Pinsedag.
3. I § 5, stk. 1 og 2, fastslås præsternes ansvar for tilrettelæggelsen og varetagelsen af konfirmationsforberedelsen og samtidig fremhæves det ønskelige i et samarbejde mellem præsten og konfirmandernes forældre.
4. Der må som hidtil ikke være mere end 28 konfirmander på et hold, men § 10, stk. 1, tilføjer som noget nyt, at der tilsigtes en gennemsnitlig holdstørrelse på højst 22.
5. Ifølge den tidligere anordning skulle konfirmationsforberedelsen omfatte mindst 48 lektioner (a 50 min.). Den siden da gennemførte nedsættelse af lektionstiden i folkeskolen fra 50 til 45 minutter har medført en tilsvarende reduktion af den tid, som er til rådighed for konfirmationsforberedelsen, der normalt foregår inden for rammerne af elevernes daglige undervisningstid. Det må derfor tilstræbes, at antallet af lektioner i forbindelse med konfirmationsforberedelsen øges. På denne baggrund fastsættes det i den nye anordnings § 10, stk. 2, at konfirmationsforberedelsen skal omfatte mindst 48 lektioner og så vidt muligt 56 lektioner. I samme bestemmelse er det som noget

nyt fastsat, at lektionerne *skal* fordeles med to lektioner ugentligt. Dette udelukker dog ikke undervisning i 2 sammenhængende lektioner.

6. Ifølge anordningens § 12 kan biskoppen under særlige omstændigheder give tilladelse til mindre afvigelser fra de i anordningen indeholdte bestemmelser om konfirmationsforberedelse og konfirmation. Denne generelle dispensationsadgang for biskoppen er en forenkling i forhold til den tidligere anordning, hvor biskoppens dispensationsadgang var anført ved en række enkeltbestemmelser.

7. Ifølge den tidligere anordning kunne ukonfirmerede børn deltage i altergangen, når præsten var villig til at modtage dem som nadvergæster. Denne bestemmelse er ikke medtaget i den nye anordning, og der er herefter ikke hjemmel for en præst til at nægte at lade et barn deltage i altergangen med den begrundelse, at barnet ikke er konfirmeret.

II. Andre bestemmelser om konfirmation

1. Fastsættelse af tiden for konfirmationsforberedelsen sker i henhold til bestemmelsen i § 45 i lov om folkeskolen (lovbekendtgørelse nr. 438 af 20. juni 1989), der er sålydende:

»Tiden for konfirmationsforberedelsen fastsættes ved forhandling mellem kommunalbestyrelsen og præsterne i kommunen. Kan der ikke opnås enighed mellem parterne, træffes afgørelsen af kommunalbestyrelsen efter forhandling med de berørte menighedsråd.

Stk. 2. Der skal sikres konfirmationsforberedelsen den nødvendige tid inden for de rammer, der er angivet i § 14, stk. 3.«

Bestemmelsen i § 45, stk. 1, er ifølge lovbemærkningerne en konsekvens dels af, at skolekommissionen ophører som obligatorisk organ, dels af ophævelsen af de særlige regler, der har været gældende for Københavns kommune, hvor tiden for konfirmationsforberedelsen hidtil har skullet forhandles mellem skoledirektionen (der nu ophæves som lovfæstet organ) og provsterne.

I tilslutning hertil har Undervisnings- og Forskningsministeriet efter forhandling med Kirkeministeriet udsendt vejledning nr. 7 af 11. januar 1990 om fastsættelse af tiden for konfirmationsforberedelsen. Vejledningen, der er optrykt som bilag II til denne vejledning, afløser Undervisningsministeriets vejledning af 7. december 1977, der blev fremsendt til præster og menighedsråd ved Kirkeministeriets skrivelse af 20. december 1977.

Forhandlingerne om fastsættelse af tiden for konfirmationsforberedelsen tager ifølge vejledningen alene sigte på at fastlægge, på hvilket tidspunkt i forhold til det ugentlige skema for skoleundervisningen konfirmationsforberedelsen skal foregå.

Det er som hidtil overladt til præsterne at træffe bestemmelse om, på hvilket klassetrin forberedelsen normalt skal foregå, samt om forberedelsens fordeling inden for skoleåret. Ønsker præsterne i en kommune eller et skoledistrikt - efter indbyrdes forhandling - at den hidtil gældende ordning i disse henseender ændres, skal der senest den 1. februar i det forudgående skoleår gives kommunalbestyrelsen meddelelse herom.

Folkeskoleloven indeholder nu hjemmel for kommunalbestyrelsen til helt eller delvis at delegere sine beføjelser i henhold til loven til skolebestyrelserne. Herom henvises til vejledningens punkt. 6.

2. I henhold til § 34, stk. 3, i lov om folkekirkens lønningsvæsen m.m. (lovbekendtgørelse nr. 384 af 25. august 1980) kan biskoppen efter indstilling fra en præst og vedkommende menighedsråd tillade, at der antages medhjælp ved konfirmationsundervisningen. Udgiften herved afholdes ifølge bestemmelsen af præstelønningskassen (nu kirkekassen, jf. nedenfor under punkt 4).

3. Menighedsrådet træffer bestemmelse om forhold vedrørende konfirmation, som ved kgl. anordning henlægges til menighedsrådets afgørelse, jf. § 28, nr. 2 i lov om menighedsråd (lovbekendtgørelse nr. 469 af 27. juni 1989).

4. Udgifter i forbindelse med konfirmationsforberedelse og afholdelse af konfirmation udredes af kirkekassen eller præstegårdskassen, jf. lov om folkekirkens økonomi § 2, stk. 1, nr. 3 og 4, jf. stk. 3. (lovbekendtgørelse nr. 470 af 27. juni 1989).

Der vil som hidtil kunne afholdes udgifter til befordring af konfirmander til konfirmationsforberedelse. Endvidere kan der som hidtil, hvor præst og menighedsråd ønsker det, inden for et af provstiudvalget godkendt budget afholdes udgifter til anskaffelse af tekniske hjælpemidler (f.eks. båndoptager og overhead-projektor) til brug ved konfirmandundervisningen, jf. cirkulærskrivelse af 30. juni 1983. Med hensyn til medhjælp henvises til punkt 2 ovenfor.

Kirkeministeriet, den 23. januar 1990

P.M.V.

E.B.

FINN LANGAGER LARSEN /Steen Henriksen eksp. sekr.

Bilag 3: Rapport om kirkelig undervisning 2009

